

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е. Вейнштейна

Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: «Облік та аналіз грошових коштів у ТОВ «ДРУЖБА СВК»

ШИФР КРБ.ЦТФО.1.153-03.1.4

Здобувачки _____ Марковської О.Р.

Керівник _____ доц. Євтушевська О.О.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "10" червня 2024 р., протокол № 15.

Завідувачка кафедри

цифрових технологій фінансових операцій _____ Галина ТКАЧУК

Одеса – 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е. Вейнштейна

Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри

цифрових технологій фінансових операцій

«_____» _____ 202_ р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Марковської Ольги Романівни

1. Тема роботи *«Облік та аналіз грошових коштів у ТОВ «ДРУЖБА СВК»*

Затверджена наказом ОНТУ від 04 квітня 2024 р. наказ № 153-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи *6 червня 2024 р.*

3. Вихідні дані роботи *Звітні дані про діяльність підприємства за 2021-2022р.р.*

4. Перелік питань, які потрібно розробити *Теоретичні основи обліку та аналізу грошових коштів. Організаційно-економічна характеристика підприємства та аналіз фінансових показників підприємства за 2021-2022 рр. Особливості організації бухгалтерського обліку та аналізу грошових коштів на підприємстві. Висновки та пропозиції.*

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 15 лютого 2024 р.

Керівник _____ доц. Євтушевська О.О.

Завдання прийняв до виконання _____ Марковська О.Р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	15.02.24 - 15.03.24	
2. <i>Організаційно-економічна характеристика підприємства</i>	16.03.24 - 21.04.24	
3. <i>Організація обліку та аналізу об'єкта дослідження на підприємстві</i>	22.04.24 - 25.05.24	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	26.05.24 - 06.06.24	

Здобувачка-бакалавр _____ Марковська О.Р.

Керівник роботи _____ доц. Євтушевська О.О.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка-бакалавр Марковська О.Р. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: Облік та аналіз грошових коштів у ТОВ

«ДРУЖБА СВК»

Зважаючи на те, що грошові кошти займають провідне місце в діяльності будь-якого підприємства, тема кваліфікаційної роботи є актуальною та вимагає детальних досліджень. Грошові кошти виступають ключовим фактором ліквідності і платоспроможності підприємства, а також вони є результатом операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

В *першому розділі* кваліфікаційної роботи на основі вивчення законів, національних стандартів бухгалтерського обліку та різноманітної економічної літератури розкривається суть грошових коштів, їх класифікація та принципи; нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу грошових коштів; контроль достовірності облікової інформації щодо операцій з грошовими коштами на підприємстві.

Другий розділ дає повну інформацію про фінансово-економічний стан даного підприємства. А також показує аналіз грошових коштів, фінансових результатів діяльності та фінансового стану на прикладі звітного періоду порівняно з попереднім.

Третій розділ відображає організацію бухгалтерського обліку операцій з грошовими коштами. Саме в ньому розкривається організація бухгалтерського обліку на підприємстві, а також документування руху грошових коштів та інформаційне забезпечення їх аналізу. Також розкрита не менш важлива інформація про облік касових операцій та облік коштів на поточному рахунку.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини - 74 с.

таблиць - 19

рисуноків - 8

додатків - 5.

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	6
1 Теоретичні основи обліку грошових коштів	9
1.1 Поняття грошових коштів, їх сутність, принципи та класифікація	9
1.2 Нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу грошових коштів.	15
1.3 Контроль достовірності облікової інформації щодо операцій з грошовими коштами підприємства	20
Висновки до першого розділу	24
2 Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства та аналіз грошових коштів у ТОВ «ДРУЖБА СВК»	26
2.1 Техніко-економічна характеристика підприємства	26
2.2 Аналіз грошових коштів підприємства	29
2.3 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	34
2.4 Аналіз фінансового стану підприємства	41
Висновки до другого розділу	47
3 Організація бухгалтерського обліку операцій з грошовими коштами у ТОВ «ДРУЖБА СВК»	49
3.1 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві	49
3.2 Документування руху грошових коштів та інформаційне забезпечення їх аналізу	54
3.3 Облік касових операцій	59
3.4 Облік коштів на поточному рахунку	65
Висновки до третього розділу	69
Висновки та пропозиції	71
Список використаних джерел	75
Додатки	

ВСТУП

Грошові кошти мають велике значення в організації та функціонуванні будь-якого підприємства. Вони є результатом операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства. Більшість операцій, що відбуваються на підприємстві, пов'язані з придбанням, виробництвом і продажами товарів та послуг і отже, оплатою та одержанням грошових коштів та їх еквівалентів. В сучасному світі гроші займають провідне місце, як в житті кожної людини, так і для існування будь-якого підприємства, тому тема цієї роботи є актуальною та вимагає детальних досліджень.

Чимало робіт вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів присвячено вивченню грошових коштів. Розвитку теорії та практики організації обліку та контролю грошових розрахунків присвячено роботи таких науковців: Пушкар М.С., Савицької Г.В., Ф.Ф. Бутинця, М. Фрідмана, А. Шварца, Ніколенко Ю.В., Сопка В.В., Садовська І.Б., Т.М. Завора, О.С. Берест та інших. Проте кожен автор трактує визначення грошових коштів по-своєму, тому не існує єдиного тлумачення.

Грошові кошти – це унікальний вид оборотних коштів, який є абсолютно ліквідним. Вони здатні в будь-який час виступати засобом платежу за зобов'язаннями підприємства. Правильна організація ведення обліку є найголовнішим елементом для функціонування грошових коштів на підприємстві.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є систематизація та поглиблення теоретичних та практичних знань з обліку, аналізу та контролю грошових коштів на підприємства.

Для досягнення поставленої мети визначені наступні завдання:

- дослідити сутність поняття грошових коштів;
- визначити принципи та класифікацію грошових коштів на підприємстві;
- систематизувати нормативно-правове регулювання обліку і аналізу грошових коштів;
- дослідити контроль достовірності облікової інформації щодо операцій з грошовими коштами підприємства;

- охарактеризувати техніко-економічну характеристику підприємства;
- зробити аналіз грошових коштів, фінансових результатів діяльності та фінансового стану;
- розглянути особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві;
- охарактеризувати документування руху грошових коштів;
- визначити як проходить облік касових операцій та облік коштів на поточному рахунку.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес обліку та аналіз грошових коштів.

Предмет дослідження – методика і організація обліку та аналізу грошових коштів на підприємстві.

Методологічною основою є наукові методи, що спираються на вимоги об'єктивного і всебічного аналізу обліку грошових коштів на підприємстві.

Інформаційною базою дослідження під час написання кваліфікаційної роботи були використані наукові праці зарубіжних і вітчизняних фахівців, нормативно-правові джерела (закони України, положення, акти), економічна література, публікації з бухгалтерського обліку, а також документи, які характеризують діяльність і стан підприємства ТОВ «ДРУЖБА СВК».

Апробація результатів роботи.

1. V Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді», ОНТУ, 30-31 травня 2023р.

2. Наукова конференція здобувачів вищої освіти ОНТУ, секція «цифрових технологій фінансових операцій» 29.03.2024 р.

3. VI Всеукраїнська студентська науково-практична конференція: Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді. – Одеса, ОНТУ, 17-18 квітня 2024 р.

Публікації.

1. Марковська О.Р. Цифрова трансформація як шлях до розвитку інноваційної діяльності/ О.Р. Марковська, наук. кер. Т.Д. Маркова // Тези V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді», 2023, Одеса, С.293-294

2. Марковська О.Р. Зростання обсягів безготівкових розрахунків/ О.Р. Марковська, наук. кер. О. О. Євтушевська // Тези VI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді», 2024, Одеса, С.403-404

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення проведених досліджень полягає в розробці пропозицій щодо удосконалення організації та ведення обліку грошових коштів на ТОВ «ДРУЖБА СВК».

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 79 сторінок, у тому числі 74 сторінки основного тексту, список використаних джерел зі 48 найменувань на 5 сторінках. Робота містить 8 рисунків і 19 таблиць.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

1.1. Поняття грошових коштів, їх сутність, принципи та класифікація

Функціонування підприємства – це складний динамічний процес, який неможливий без використання фінансових ресурсів. Матеріальною основою вказаної сукупності є гроші. Грошові кошти є результатом операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства [45]. Їх надходження та витрачання формується в результаті господарських операцій і вимагає суворого цільового спрямування на досягнення поставлених господарських завдань. Тобто гроші виконують вкрай важливу роль у функціонуванні та розвитку підприємства, і це обумовлює доцільність їх окремого детального дослідження, визначення стратегії і тактики управління формуванням та використанням [28].

В економічній літературі грошові кошти трактують по-різному: як економічні відносини між суб'єктами господарювання, як товар, титул вартості, загальний еквівалент тощо [44].

Для визначення поняття «грошові кошти», науковці використовують широкий діапазон термінів: «гроші», «грошові активи», «готівка», «фінансові ресурси», «грошові потоки», що призводить до неоднозначного розуміння сутності цих тверджень в бухгалтерському обліку [28].

Так, як однозначного визначення не існує, кожен автор інтерпретує її по-своєму. У своїх працях Пушкар М.С. розглядає грошові кошти як грошові знаки національної і іноземної валюти які є платіжними засобами [38].

З аналітичного погляду Савицька Г.В. наводить таке визначення: грошові кошти – це кошти, що зберігаються у касі або на рахунках у банку. Грошові кошти, що знаходяться на рахунках у банку, не приносять доходу, їх потрібно мати в наявності на рівні безпечного мінімуму [40].

Ф.Ф. Бутинець вважає, що «гроші – це металеві та/або паперові знаки, що є мірою вартості при купівлі-продажу і виконують роль всезагального еквівалента, тобто, виражають вартість всіх інших товарів і обмінюються на будь-який з них»[23].

Згідно НП(С)БО 1 грошовими коштами вважається готівка, кошти на рахунках в банках та депозити до запитання [8].

Готівка – це готівкова валюта України і готівкова іноземна валюта у вигляді банкнот і монет, що перебуває в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної держави.

Відповідно до П(с)БО 4 „Звіт про рух грошових коштів” еквіваленти грошових коштів – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які можуть вільно конвертуватися в певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком вартості [11]. В той же час, визначення подане в МСБО 7 „Звіт про рух грошових коштів” не обмежує категорію „еквіваленти грошових коштів” рамками лише фінансових інвестицій, а дозволяє включати до них будь-які короткострокові високоліквідні інвестиції [7]. Тобто міжнародні стандарти фінансової звітності допускають більш вільне трактування еквівалентів грошових коштів, ніж національні П(с)БО [34].

Кошти на рахунках в банку – це кошти, які становлять понад ліміт готівки каси, і зберігаються на рахунках в банківських установах.

Депозити до запитання – це кошти, що знаходяться на поточних, бюджетних рахунках, на кореспондентських рахунках комерційних банків і використовуються власниками залежно від потреби в цих коштах.

Щодо визначення суті грошей сучасна світова економічна теорія пропонує декілька принципово різних підходів. Зокрема, М. Фрідман, А. Шварц розглядають гроші як зручний спосіб організації статистичних спостережень і визначають їх як «тимчасове вмістилище купівельної сили» [36]. В основу поширеного серед західних економістів підходу покладено теоретичний аналіз функцій грошей, на підставі якого визначаються суть і форми грошей [27].

Як видно з табл. 1, гроші виконують п'ять функцій. Оскільки гроші виконують роль загального еквівалента, за допомогою грошей порівнюються величини вартості всіх інших товарів, тому з наведених функцій найзначнішою є міра вартості. Гроші виконують цю функцію, оскільки самі є вартістю, але виконують її уявно, тобто як ідеальні гроші. До них прирівнюються величини

вартості всіх інших активів. Виконання грошима функції міри вартості передбачає визначення грошової одиниці, яка б була основою для порівняння. Грошовою одиницею в Україні є гривня [27].

Гривня - офіційна валюта України. Відповідно до Указу Президента України Леоніда Кучми та статей 99 і 102 Конституції України, протягом 2—16 вересня 1996 року в Україні була проведена грошова реформа. В обіг введено національну валюту України гривню та її соту частку — копійку.

Також в Законі України «Про платіжні послуги» сказано, що гривня як грошова одиниця України є законним платіжним засобом в Україні, приймається усіма фізичними і юридичними особами без будь-яких обмежень на всій території України для проведення платіжних операцій та розрахунків [4].

Таблиця 1.1 - Функції грошей згідно з класичною економічною теорією [27]

Функції грошей	Характеристика функції грошей
Міра вартості	гроші забезпечують вираження і вимірювання вартості товарів, надаючи їм форму ціни, яка реалізується через взаємодію з масштабом цін. Нині масштаб цін є величиною грошової одиниці цієї країни. Він змінюється стихійно під впливом інфляційних процесів в економіці, що в подальшому впливає на ціноутворення.
Засіб обігу	гроші є посередником у процесі обміну товарів і забезпечують їх обіг. Гроші як засіб обігу втілюють мінову вартість, а саме продавець продає товар і отримує гроші. Цю функцію гроші виконують миттєво. Необхідною умовою виконання грошима цієї функції є те, що рух товарів і грошей має здійснюватися одночасно.
Засіб нагромадження	пов'язано з наявністю повноцінних грошей поза сферою обігу. Гроші затримуються в руках товаровиробників, випадають зі сфери обігу. Цим товаровиробники від різних випадковостей стихійного ринку. Але такі гроші в будь-який час можуть знову повернутися в товарообіг.
Засіб платежу	виявляється у зв'язку з потребою продажу товару і послуг при відкладанні платежу і викликається різницею в часі виробництва і реалізації ряду товарів або ж потребою купівлі товарів за відсутності наявних грошей. У даному випадку продавець є кредитором, а покупець – боржником.
Світові гроші	гроші обслуговують рух вартості в міжнародному економічному обороті і забезпечують реалізацію відносин між країнами. Світові гроші – це комплексна функція яка виконує функції грошей, властиві їм на внутрішньому ринку.

У складі грошових коштів згідно Інструкції про застосування плану рахунків наявні і грошові документи, і грошові кошти в дорозі, а також електронні гроші[18].

Грошові документи — це поштові марки, сплачені проїзні документи, сплачені путівки до санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку, кошти, що

містяться в акредитивах, у чекових книжках та в інших грошових документах, тощо[32].

Грошові кошти в дорозі — це кошти, що перераховані в останні дні місяця на реєстраційні поточні рахунки, але будуть зараховані в наступному місяці [32].

Електронні гроші – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі. При цьому з метою бухгалтерського обліку не визнаються електронними грошима наперед оплачені картки одноцільового використання: дисконтні картки торговців, картки автозаправних станцій, квитки для проїзду в міському транспорті тощо, які приймаються як засіб платежу виключно їх емітентами [18].

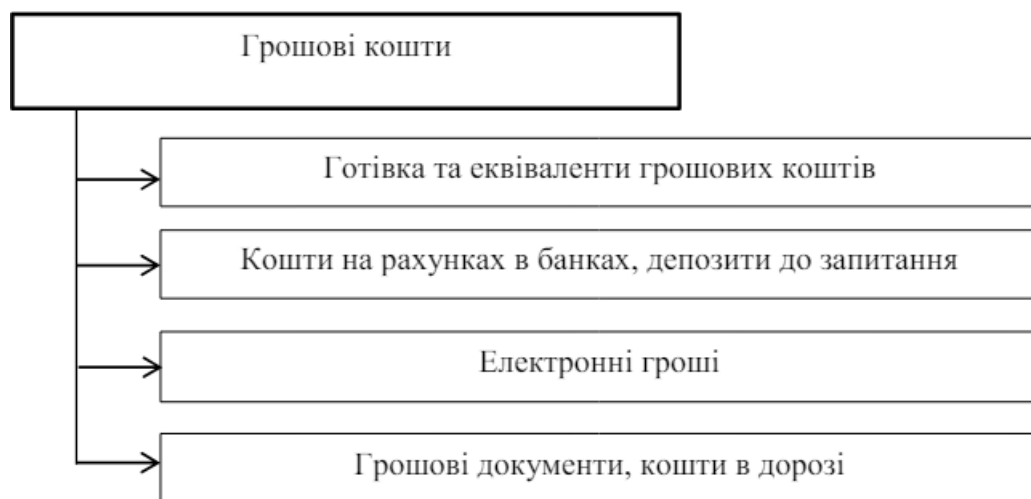

Рис. 1.1. Складові грошових коштів відповідно до нормативних документів обліку

Питанням, пов'язаним з управлінням грошовими коштами, є проблеми організації контролю за збереженням та їх використанням [27].

Слід погодитися з думкою В.В. Сопка, що класифікація грошових коштів є вихідним елементом для організації їх обліку [42], оскільки дає змогу їх структурувати відповідно до інформаційних потреб користувачів бухгалтерської інформації. Проте здебільшого науковці звертають увагу на класифікацію

грошових потоків (рис. 1.2), а не грошових коштів. Але грошові потоки є похідними від грошових коштів і характеризують рух останніх у процесі здійснення господарської діяльності підприємства [27].

Виділяють п'ять основних класифікаційних ознак грошових потоків (рис.1.2) [25].

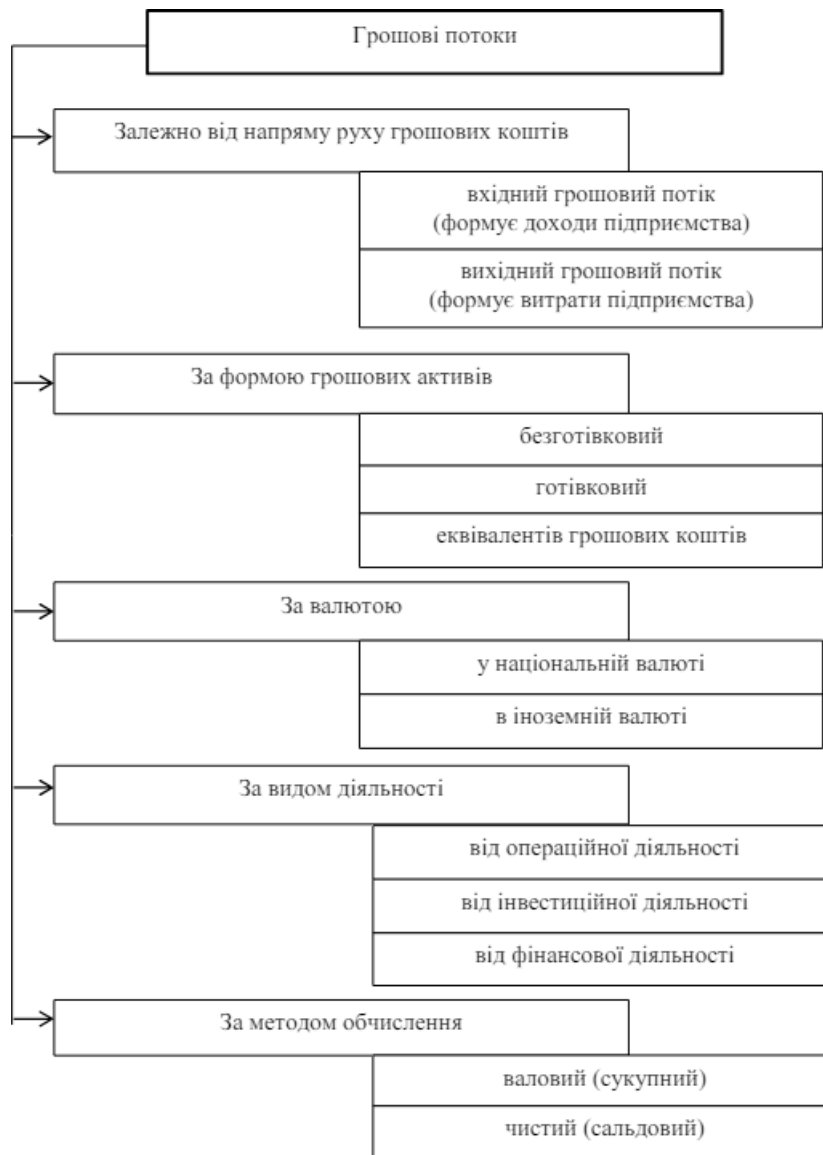

Рис. 1.2. Класифікація грошових потоків на основі даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності

Правильна та раціональна класифікація грошових коштів та їх еквівалентів дозволить отримати оперативну, точну та достовірну інформацію про їх наявність,

забезпечить цілеспрямоване використання, контроль за зберіганням та оптимальне управління даними високоліквідними активами підприємства.

Як зазначають науковці, основу обліку грошових коштів зумовлює їх класифікація – за призначенням та місцем зберігання (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Основні класифікаційні ознаки грошових коштів [41]

Проте професор В.В. Сопко виділяє такі ознаки класифікації грошових коштів:

- за видами валют – національна валюта (гривня) та іноземна (долар США, Євро, злотий, фунт стерлінгів і тд);
- за призначенням – оборотні (кошти для обороту) та необоротні (для спеціального призначення);
- за місцем зберігання – грошові кошти у банку, касі підприємства, у підзвітних осіб, у контрагентів (видані аванси), вкладені у еквіваленти, цінні папери тощо;
- за джерелами надходження – власні, запозичені та залучені [42].

Для того, щоб грошові кошти відповідали реальним потребам користувачів бухгалтерської інформації, пропонуємо виділити такі ознаки класифікації грошових коштів, які наведені в табл. 2.

Таблиця 1.2 - Класифікація грошових коштів для потреб користувачів бухгалтерської інформації [27]

Класифікація	Характеристика
За формою існування	Готівкові та безготівкові грошові кошти, де готівковими грошовими коштами є грошові кошти в касі, безготівковими – грошові кошти на рахунках у банках та електронні гроші.
За видом валюти	Грошові кошти у національній валюті та грошові кошти в іноземних валютах. Класифікація грошових коштів за видами валют має надзвичайно важливе значення для управління залишком грошових коштів, оскільки дозволяє керівництву підприємства оперативно реагувати на зміну курсів іноземних валют відносно національної валюти.
За місцем зберігання	Грошові кошти в касі, грошові кошти на рахунках у банках, електронні гроші (залишки на депозитних платіжних картках та кошти на рахунках платіжних систем в Інтернеті). Ця класифікаційна ознака є суттєвою під час проведення інвентаризації грошових коштів. У П(с)БО 13 «Фінансові інструменти» [14] одним із компонентів фінансових активів є грошові кошти, необмежені для використання. Як відомо, напрями використання грошових коштів можуть обмежуватися, якщо вони надходять на підприємство як цільове фінансування та цільові надходження (субсидії, надходження з бюджету та цільових фондів, гуманітарна допомога, внески фізичних і юридичних осіб), і тому можуть бути використані лише за призначенням.
За обмеженістю у напрямках використання	Необмежені у використанні це грошові кошти, якими підприємство може розпоряджатися без обмежень для ведення господарської діяльності. Обмежені у використанні – грошові кошти, які підприємство може використовувати суворо за певним цільовим призначенням. Грошові кошти обмежені у використанні у Балансі, оскільки вони не можуть у будь-яку мить бути використані для розрахунків, а мають бути використані на конкретно визначені цілі.

1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу грошових коштів

Більшість операцій, що відбуваються на підприємстві, пов'язані з придбанням, виробництвом і продажами товарів та послуг і отже, оплатою та одержанням грошових коштів та їх еквівалентів. Оскільки вони мають здатність обертатись, ступінь ризику помилок в обліку та контролю на цій ділянці обліку є досить великий. Тому важливим завданням є підвищення якості обліково-

аналітичної інформації як до окремих об'єктів обліку, так і всієї системи обліку і звітності на підприємстві, яке «може бути забезпеченим на базі таких фундаментальних якісних характеристик, як правдивість, точність, повнота, нейтральність, що формуються на основних принципах надання та розкриття обліково-аналітичної інформації» [26].

Бухгалтерський облік в Україні ґрунтується на визнаних на міжнародному рівні нормах ведення обліку та складання звітності, основні вимоги яких встановлені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Бухгалтерський облік ведеться на підприємстві з дня його реєстрації та до моменту ліквідації [46].

Система нормативного регулювання бухгалтерського обліку в Україні представлена п'ятьма рівнями, кожен з яких охоплює документи, які показані в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 - Рівні нормативного регулювання грошових коштів та їх еквівалентів

Рівень	Нормативно-правові документи
I рівень	Національні нормативно – правові документи (Закони України): - Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; - Закон України «Про банки і банківську діяльність»; - Закон України «Про платіжні послуги» та ін.
II рівень	Постанови Кабінету Міністрів України, Укази президента
III рівень	П(С)БО, нормативно-правові документи з бухгалтерського обліку та фінансової звітності
IV рівень	Інструкції, положення, вказівки та методичні рекомендації Міністерства фінансів України або Національного банку України
V рівень	Накази, розпорядження

Також окремо потрібно виділити міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які також мають вплив на національну систему нормативного регулювання. Так наприклад, Міжнародні стандарти фінансової звітності або МСФЗ [6] – це набір стандартів і інтерпретацій, що регламентують правила складання фінансової звітності. Вони розробляються Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB) та визначають правила складання звітності. Впровадження обов'язкового складання звітності за МСФЗ в Україні

почалося з внесенням змін до Закону України від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Взагалі стандарт звітності – це облікові правила та процедури, що стосуються виміру, оцінки й надання облікової інформації, розроблені відповідними професійними організаціями.

Бухгалтерський стандарт – нормативний документ у якому прописані стандартні вимоги до методів і процедур ведення бухгалтерського обліку, і керуються вони бухгалтерськими принципами.

Тепер розглянемо детальніше рівні регулювання бухгалтерського обліку в Україні, які вже показані в табл.1.3.

Перший рівень включає в себе національні нормативно-правові документи (Закони України). Основним нормативним документом в бухгалтерському обліку є Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [3], який регулює всі операції та правові дії на підприємстві. Як відмічає Голубнича Г., «Чітка організація процесу формування обліково-аналітичної інформації на етапах виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення забезпечується дотриманням принципу підпорядкування (взаємозалежності). Застосування цього принципу дає можливість враховувати межі та структури конкретних локальних облікових систем, що безпосередньо впливає на обсяги та якість самої інформації»[24].

Також важливими нормативними документами, що регулюють бухгалтерський облік грошових коштів та їх еквівалентів, є Закон України «Про банки і банківську діяльність» та Закон України «Про платіжні послуги».

Закон України «Про банки і банківську діяльність» визначає основні вимоги щодо банківського обслуговування рахунків та встановлює обов'язки банків щодо ідентифікації клієнтів, які відкривають рахунки, та осіб, уповноважених діяти від імені зазначених клієнтів [2].

У Законі України «Про платіжні послуги» визначено види платіжних послуг, хто є надавачами цих послуг та вимоги до них [4].

Другий рівень – Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів. Дані нормативні документи є обов'язковими для дотримання на всій території України та не повинні суперечити Конституції та законам України. Акти, що мають важливе значення, видаються у формі постанов. Документи з оперативних та інших поточних питань видаються у формі розпоряджень. При цьому потрібно врахувати, що акти Уряду можуть бути прийняті лише на підставі й на виконання законів України, а також указів Президента України.

До третього рівня входять підзаконні акти, а саме Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, які регламентують порядок ведення бухгалтерського обліку.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначають зміст, мету, принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів. У звіті про рух грошових коштів наводяться дані про рух грошових коштів протягом звітного періоду за результатом господарської діяльності [8].

НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» визначає порядок складання консолідованої фінансової звітності та загальні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої фінансової звітності [9].

У П(С)БО 4 "Звіт про рух грошових коштів" визначаються зміст і форма звіту про рух грошових коштів та загальні вимоги до розкриття його статей [11].

П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» встановлює порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у фінансовій звітності, розкривається сутність основних термінів [12].

П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації щодо фінансових інвестицій, операцій із спільної діяльності та її розкриття у фінансовій звітності [13].

П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інструменти та її розкриття у фінансовій звітності [14].

П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» розкриває принципи формування в бухгалтерському обліку інформації щодо визначення впливу змін валютних

курсів при здійсненні операцій в іноземній валюті, визнання та оцінку курсових різниць, відображення інформації у фінансовій звітності [16].

НП(С)БО 22 «Вплив інфляції» визначає порядок коригування фінансової звітності, яка оприлюднюється, на вплив інфляції та загальні вимоги до розкриття інформації про неї в примітках до фінансової звітності [10].

Четвертий рівень нормативного регулювання висвітлює інструкції, які видаються на Державному рівні або НБУ.

Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій, відділень та інших відособлених підрозділів юридичних осіб [18].

Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг визначає:

1) порядок ініціювання та виконання платіжних операцій за рахунками користувачів платіжних послуг, які відкриті в надавачів платіжних послуг з обслуговування рахунку;

2) обов'язкові реквізити платіжної інструкції, вимоги щодо їх заповнення;

3) порядок виконання надавачами платіжних послуг заходів щодо арешту коштів на рахунках користувачів [17].

Інструкція про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків регулює порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків та особливості здійснення платіжних операцій за окремими рахунками користувачів, що відкриваються відповідно до законів України [19].

Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні розроблено відповідно до Закону України "Про Національний банк України" і визначає порядок ведення касових операцій у національній валюті України юридичними особами (крім банків) та їх відокремленими підрозділами незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, органами державної влади та органами місцевого самоврядування під час здійснення ними діяльності з виробництва, реалізації, придбання товарів чи іншої господарської діяльності, фізичними особами, які здійснюють підприємницьку діяльність, фізичними особами [21].

Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності можуть застосовуватися підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами усіх форм власності (крім банків і бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства застосовують міжнародні стандарти фінансової звітності). В них розглядається питання розкриття інформації за статтями балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал [20].

П'ятий рівень – регулювання господарських операцій з готівкою та їх еквівалентами на рівні підприємства. До таких документів належать Наказ про облікову політику підприємства, інші накази, положення та інструкції, які мають обов'язковий характер у межах одного окремого підприємства. Керівництво на підприємстві встановлює самостійно пріоритетність документів, їх зміст і статус, принципи побудови і взаємодії між собою, а також порядок підготовки і затвердження.

На сьогодні в Україні існує досить багато нормативно-правових актів, що регламентують облік грошових коштів та їх еквівалентів, проте для більш ефективної організації обліку необхідно здійснити гармонізацію національного законодавства відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності.

1.3. Контроль достовірності облікової інформації щодо операцій з грошовими коштами підприємства

Грошові кошти мають велике значення в організації та функціонуванні будь-якого підприємства. Проте, як свідчить практика проведення податкових перевірок, найбільша кількість порушень та різного роду зловживань зустрічаються доволі часто. Основна причина полягає у недостатньо ефективному здійсненні внутрішнього аудиту та контролі над веденням обліку грошових коштів. Оскільки грошові кошти мають відносно вільний характер обігу, існує об'єктивна ймовірність високого рівня зловживання ними з боку керівництва. Тому здійснення внутрішньогосподарського контролю грошових коштів є реальною можливістю для підвищення ефективності ведення обліку та управління грошовими коштами на підприємствах й є особливо актуальним і вкрай необхідним [35].

Забезпечення ефективного функціонування неможливе без якісної системи бухгалтерського обліку та контролю. Головна мета внутрішньогосподарського контролю грошових коштів – установили достовірність даних щодо їх наявності та руху, повноти і своєчасності відображення інформації у зведених документах та облікових реєстрах, правильності ведення обліку грошових коштів і розрахунків відповідно до прийнятої облікової політики, достовірності відображення залишків у звітності господарюючого суб'єкта.

До основних завдань аудиту грошових коштів належать:

- перевірка наявності грошових коштів у підприємства та виявлення нестач або надлишків;
- перевірка стану збереження грошових коштів та цінних паперів у касі і правильності організації ведення касового господарства;
- перевірка дотримання Положення ведення касових операцій у національній валюті в Україні [21];
- перевірка своєчасності та повноти оприбуткування грошових коштів;
- перевірка законності витрачання грошових коштів;
- перевірка достовірності обліку й ефективності внутрішньогосподарського контролю грошових коштів;

– оцінювання стану синтетичного та аналітичного обліку коштів, якості відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку, облікових реєстрах та звітності [35].

Основними джерелами інформації перевірки грошових операцій у касі і на рахунках у банках є такі документи:

– «Положення про ведення касових операцій у національній валюті України»[21];

– прибуткові й видаткові касові ордери;

– журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів;

– квитанції на внесок готівки до банку або на оплату послуг інших організацій;

– розрахунково-платіжні (платіжні) відомості на виплату заробітної плати, відпускних, матеріальної допомоги, стипендій та інших виплат працюючим;

– трудові угоди на виконання й оплату певних робіт;

– акти інвентаризації готівки в касі;

– договори про матеріальну відповідальність з особами, які ведуть касові операції;

– касова книга;

– звіти касира;

– виписки банків із рахунків підприємства;

– облікові реєстри аналітичного й синтетичного обліку про рух грошових коштів у касі та банках;

– матеріали внутрішнього аудиту, висновки різних експертів;

– Баланс підприємства;

– Звіт про рух грошових коштів [35].

Важливо також відзначити, що основу внутрішнього аудиту грошових коштів становлять саме касові операції, тому перевірці організації касової роботи на підприємстві слід приділити особливу увагу. Серед загальних питань, що потребують розгляду, можна виділити такі:

– інтенсивність касових операцій;

- основні напрями касових надходжень і видатків;
- кваліфікація і практичний досвід працівників, які забезпечують роботу каси на підприємстві;
- наявність договорів із касирами про повну матеріальну відповідальність;
- забезпеченість обліку касових операцій електронною обчислювальною технікою;
- обладнання приміщення каси на підприємстві [39].

Облік касових операцій здійснюється за допомогою рахунку 30 «Готівка».

Він в свою чергу має такі субрахунки:

- 301 «Готівка в національній валюті»;
- 302 «Готівка в іноземній валюті»;
- 308 «Готівка в національній валюті за операціями, проведеними із застосуванням РРО»;
- 309 «Готівка в іноземній валюті за операціями, проведеними із застосуванням РРО».

За дебетом рахунку 30 «Готівка» відображається надходження грошових коштів у касу підприємства, за кредитом — виплата грошових коштів із каси підприємства. Приклад основних господарських операцій по рахунку 30 «Готівка» відображені у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Основні господарські операції по рахунку 30 «Готівка»

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
Передано гроші з банку в касу	30 «Готівка»	31 «Рахунки в банках»
Погашення дебіторської заборгованості готівкою	30 «Готівка»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»
Надійшла в касу виручка від продажу товарів	30 «Готівка»	70 «Доходи від реалізації»
Надійшов до каси невикористаний залишок підзвітної суми	30 «Готівка»	372 «Розрахунки з підзвітними особами»
Передано гроші з каси в банк	31 «Рахунки в банках»	30 «Готівка»
Виплачено зарплату працівникам підприємства	66 «Розрахунки з оплати праці»	30 «Готівка»
Видані підзвітні суми	37 «Розрахунки з різними дебіторами»	30 «Готівка»
Оплачено готівкою адміністративні витрати	92 «Адміністративні витрати»	30 «Готівка»

Основним рахунком обліку на рахунках в банку є рахунок 31 «Рахунки в банках». Цей рахунок активно-пасивний, і відображається надходження грошових коштів за дебетом, а їх використання — за кредитом.

Рахунок 31 також має свої субрахунки:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;
- 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;
- 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»;
- 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»;
- 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті»;
- 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті».

Приклад основних бухгалтерських операцій на поточному рахунку з використанням рахунку 31 «Рахунки в банках» подано в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Основні бухгалтерських операції по рахунку 31 «Рахунки в банках»

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
Надходження від покупців виручки від реалізації продукції, робіт та послуг	311	36
Надійшов аванс від покупців	311	681
Погашення дебіторської заборгованості	311	377
Надійшли кошти від органів соціального страхування	311	655
Передано гроші з каси в банк	311	301
Одержано позику банку	311	50
Перераховано аванс на відрядження	372	311
Здійснено розрахунки з постачальниками і підрядниками	631	311
Погашена заборгованість кредиторам	685	311
Проведено передоплату постачальникам	371	311

Висновки до розділу 1

Функціонування підприємства – це складний динамічний процес, який неможливий без використання фінансових ресурсів. Матеріальною основою вказаної сукупності є гроші. Грошові кошти є результатом операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства. Їх надходження та витрачання формується в результаті господарських операцій і вимагає суворого цільового спрямування на досягнення поставлених господарських завдань.

Грошові кошти – це унікальний вид оборотних коштів, який є абсолютно ліквідним. Вони здатні в будь-який час виступати засобом платежу за зобов'язаннями підприємства. Правильна організація ведення обліку є найголовнішим елементом для функціонування грошових коштів на підприємстві.

Об'єктами обліку грошових коштів є готівка та еквіваленти в касі, кошти на поточному рахунку в національній та іноземній валюті, депозити до запитання, електронні гроші, грошові документи та кошти в дорозі.

Для правильного ведення обліку грошових коштів нам необхідна нормативно-правова база. Сюди відносять Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, Укази президента, П(С)БО, нормативно-правові документи з бухгалтерського обліку та фінансової звітності, Інструкції, положення, вказівки та методичні рекомендації Міністерства фінансів України або Національного банку України, різні накази та розпорядження.

Без якісної системи бухгалтерського обліку та контролю неможливе забезпечення ефективного функціонування підприємства. Головна мета внутрішньогосподарського контролю грошових коштів – установили достовірність даних щодо їх наявності та руху, повноти і своєчасності відображення інформації у зведених документах та облікових реєстрах, правильності ведення обліку грошових коштів і розрахунків відповідно до прийнятої облікової політики, достовірності відображення залишків у звітності господарюючого суб'єкта.

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА АНАЛІЗ ГРОШОВИХ КОШТІВ У ТОВ «ДРУЖБА СВК»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

ТОВ «Дружба Сільськогосподарський виробничий кооператив» був зареєстрований 21.03.2000 за юридичною адресою: Україна, Одеська обл., Білгород – Дністровський р-н, с. Зоря вул.Троїцька, 159. Товариство є структурою недержавної форми власності. Керівником організації є Чиклікчи Георгій Гаврилович. Розмір статутного капіталу складає 285 000,00 грн.. На момент останнього оновлення даних 20.02.2024 стан організації - Не перебуває в процесі припинення.

Основним видом діяльності є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. До інших видів діяльності, на яких спеціалізується кооператив належать:

- вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів;
- вирощування винограду;
- вирощування зерняткових і кісточкових фруктів;
- розведення великої рогатої худоби молочних порід;
- розведення овець і кіз;
- розведення свиней;
- допоміжна діяльність у рослинництві;
- виробництво м'яса;
- виробництво м'ясних продуктів;
- виробництво олії та тваринних жирів;
- перероблення молока, виробництво масла та сиру;
- виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості;
- виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання;
- виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах;

- оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;
- інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах;
- вантажний автомобільний транспорт;
- складське господарство;
- надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК» за період 2021-2022 рр., наведені табл.2.1

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК» за 2021-2022 роки

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення звітного року від попереднього року	
			абс.	%
1. Обсяг продукції в натуральному виразі (Культури зернові та зернобобові), т	11987,7	14670,4	2682,7	22,4
2. Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору, тис. грн.	59150	78290,3	19140,3	32,3
- у діючих оптових цінах				
- у порівнянних оптових цінах	63973,8	78290,3	14316,5	22,4
3. Середня оптова ціна за 1 тону продукції, грн.	493,4	5336,6	4843,2	981,6
4. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	143 652	171 390	27738	19,3
5. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	85 984	106 807	20823	24,2
6. Адміністративні витрати, тис. грн.	4 675	4 849	174	3,7
7. Витрати на збут, тис. грн.	3 824	3 660	-164	-4,3
8. Валовий прибуток, тис. грн.	57 668	64 583	6915	12,0
9. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	94483	115316	20833	22,0
10. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	74,4	73,3	-1,1	-1,5
11. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн. в т.ч.слі:	47158	66181	19023	40,3
- від основної операційної діяльності	49169	56074	6905	14,0
- від іншої операційної діяльності	-1938	10948	12886	-664,9
- від фінансової діяльності	3	-682	-685	-22833,3
- від іншої діяльності	-76	-159	-83	109,2

Продовження таблиці 2.1

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення звітного року від попереднього року	
			абс.	%
12. Податок на прибуток, тис. грн.	-	-	-	-
13. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	47158	66181	19023	40,3
14. Матеріальні витрати, тис. грн.	110137	102914	-7223	-6,6
15. Матеріаловіддача, грн.	0,054	0,761	0,707	1316,5
16. Матеріаломісткість продукції, грн.	18,62	1,31	-17,31	-92,9
17. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	150	139	-11	-7,3
18. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	426492,0	563239,6	136747,6	32,1
19. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис. грн.	15009	17414	2405	16,0
20. Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн	100,06	125,28	25,2	25,2
21. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис. грн.	124240	129722,5	5482,50	4,4
22. Фондовіддача, грн. (обсяг продукції в оптових цінах/ середня річна вартість основних засобів)	0,048	0,604	0,56	1167,6
23. Фондорентабельність, %	38	51	13	x
24. Середня річна вартість оборотних коштів, тис. грн.	133699,5	183560	49861	37,3
25. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	0,353	0,361	0,008	2,2
26. Рентабельність продукції, % (валовий прибуток/чистий дохід від реалізації*100)	40,1	37,7	-2,5	x
27. Рентабельність виробництва, % (валовий прибуток/собівартість*100)	67,1	60,5	-6,6	x
28. Середня річна сума дебіторської заборгованості	0	14,1	14,1	x
29. Середня річна сума кредиторської заборгованості	0	0	0,0	x
30. Коефіцієнти ліквідності балансу				
- коефіцієнт поточної ліквідності	1,882	2,324	0,4	23,5
- коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7701	0,6038	-0,2	-21,6
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,4805	0,7255	0,2	51,0

З даних табл. 2.1 видно, що в звітному році порівняно з попереднім обсяг продукції збільшився: в натуральному виразі – на 2682,7 т. або на 22,4%, в діючих цінах – на 19140,3 тис. грн. або на 32,3%, а в порівняних цінах – на 14316,5 тис. грн. або на 22,4%.

Чистий дохід від реалізації продукції в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 27738 тис.грн. або на 19,3% .Повна собівартість реалізованої продукції в звітному році збільшилась на 20833 тис. грн. або на 22,0 %, це відбулось за рахунок збільшення собівартості реалізованої продукції на 20823 тис. грн. або на 24,2% і збільшення адміністративних витрат – на 174 тис.грн. або на 3,7%, проте витрат на збут в звітному році порівняно з попереднім зменшились на 164 тис.грн. або в 4,3 рази. Це призвело до зменшення витрат на 1 гривню реалізованої продукції на 1,1 коп.

Фінансовий результат діяльності підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 19023 тис. грн, або в 40,3 рази. Причиною цього стало збільшення прибутку від реалізації продукції на 6905 тис. грн або в 14,0 рази і від іншої операційної діяльності на 12886 тис. грн., негативний вплив здійснило збільшення збитку від іншої діяльності на 83 тис. грн та зменшення прибутку від фінансової діяльності на 685 тис.грн.

Також на підприємстві покращилось використання таких ресурсів:

- матеріальних, про що свідчить зменшення матеріаломісткості на 17,31 та збільшення матеріаловіддачі на 0,707;

- трудових, про що свідчить збільшення продуктивності праці 1 працівника облікового складу на 136747,6 тис.грн. або на 32,1%;

- основних засобів, про що свідчить збільшення фондівіддачі на 0,56 грн., що позитивно характеризує використання основних засобів.

Фондорентабельність в звітному році порівняно з попереднім збільшилась на 13. Проте рентабельність продукції та рентабельність виробництва зменшилися на 2,5% і 6,6% відповідно.

2.2. Аналіз грошових коштів підприємства

Важливість і роль грошових потоків в діяльності підприємства зумовлює потребу їх індивідуального вивчення та поглибленого аналізу з метою підвищення ефективності процесу управління ними та підприємства в цілому.

Необхідність проведення аналізу грошових потоків обумовлена обмеженістю грошових ресурсів підприємств, нестабільним фінансовим станом багатьох підприємств, ризиком втрати платоспроможності та підвищенням рівня ефективності управління грошовими потоками.

Під аналізом грошових потоків підприємства розуміють процес дослідження системи показників, їх формування на підприємстві, виявлення основних тенденцій та закономірностей з метою з'ясування резервів подальшого підвищення ефективності управління ними [31].

Основними завданнями аналізу грошових потоків є:

- виявлення тенденцій та закономірностей в змінах грошових потоків підприємства;
- оцінка раціонального використання грошових коштів;
- виявлення та запобігання можливості виникнення банкрутства підприємства;
- проводити факторні дослідження та прогнозувати збалансованість та синхронність грошових потоків за обсягом та часом для забезпечення платоспроможності підприємства;
- пошук резервів підвищення ефективності та інтенсивності використання грошових потоків в операційній, інвестиційній та фінансовій діяльності.

Основні принципи проведення аналізу грошових потоків та їх характеристика наведені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні принципи проведення аналізу грошових потоків

Принцип	Характеристика
Комплексність	Полягає в охопленні всіх необхідних показників для всебічного дослідження грошових потоків і вивчення причинних зв'язків між ними
Коректність	Полягає в використанні показників, які доцільні та доречні при проведенні аналізу грошових потоків, і правильності їх розрахунків. Кількість необхідних показників повинна відповідати реальним потребам підприємства при управлінні грошовими потоками

Послідовність	Полягає в поетапному проведенні аналізу грошових потоків, що дозволяє поступово поглиблювати і узагальнювати результати аналізу
Системність	Полягає в дослідженні грошових потоків як складових динамічної системи, елементи якої пов'язані між собою та із зовнішнім середовищем
Систематизованість	Полягає в необхідності планування аналітичної роботи і регулярному її проведенні
Ефективність	Полягає у виявленні диспропорцій між грошовими потоками та встановленні причин їх виникнення, підвищенні ефективності управління ними. Витрати на проведення аналізу грошових потоків повинні давати багатократний ефект
Оперативність	Полягає в швидкості і чіткості проведення аналізу, а також в своєчасному забезпеченні управління інформацією про грошові потоки для прийняття заходів щодо коригування ситуації
Інтерпретованість	Полягає в обґрунтуванні допустимих меж аналітичних показників, що дозволить швидко і точно тлумачити результати аналізу

Аналіз грошових потоків базується на інформації, яка надходить з підсистем обліку, аудиту і зовнішніх джерел інформації.

У процесі аналізу грошових потоків використовують показники фінансового обліку (синтетичного й аналітичного), а також показники управлінського обліку. Фактичні показники порівнюють з нормативноплановими.

Також велике значення має використання даних бухгалтерської фінансової звітності, яка складається із балансу (Звіт про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів (за прямим і непрямим методами), приміток до річної фінансової звітності.

Звіт про рух грошових коштів служить невід'ємною частиною фінансової звітності, прямо або побічно відбиває грошові надходження підприємства з класифікацією за основними джерелами та грошові виплати з класифікацією за основними напрямками використання протягом періоду за видами діяльності (операційна, інвестиційна, фінансова), відображає якість управління ресурсами підприємства, містить додаткову інформацію про фінансовий стан підприємства, що неможливо отримати із інших джерел звітності.

Для зовнішніх користувачів даний звіт є значимим, тому що він є джерелом інформації про ліквідність, платоспроможність, фінансову гнучкість підприємства, з яким вони співпрацюють або будуть працювати у майбутньому [37].

Інформація, яка надходить із зовнішнього середовища, впливає на аналіз грошових потоків і стосується таких аспектів: нормативно-регулятивних актів; показників макроекономічного становища в країні і галузевого розвитку; господарсько-правових засад діяльності; контрагентів підприємства (постачальники, покупці); конкурентів підприємства; стану матеріального ринку; стану ринку капіталу; стану фондового ринку; науково-технічної інформації.

Глибину аналізу грошових потоків визначають працівники управлінського персоналу, а методику аналізу поділяють на експрес-аналіз і поглиблений аналіз.

Експрес-аналіз грошових потоків базується на визначенні типових ознак, які дають можливість швидко і доволі точно визначити характер процесів, що відбуваються, не виконуючи глибоких досліджень, які потребують додаткового часу і засобів.

Поглиблений аналіз – це глибоке комплексне дослідження з широким набором аналітичних показників, що вивчаються [48].

Експрес-аналіз проводиться за даними фінансової звітності, орієнтований на зовнішніх користувачів і включає до свого складу чотири етапи, які наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 - Етапи проведення експрес-аналізу [37]

Етапи	Зміст етапів
I етап	Перевірка фінансової звітності за формальними та якісними ознаками, наявність форм фінансової звітності, коротка характеристика об'єкту дослідження.
II етап	Відбір показників, найістотніших у діяльності підприємства, визначення змін, що мали місце в господарській діяльності.
III етап	Розрахунок і оцінювання відібраних показників для характеристики фінансового стану.
IV етап	Здійснення висновків і розроблення пропозицій.

Комплексний аналіз у сучасних умовах орієнтований на взаємопов'язане вивчення всіх існуючих умов реалізації бізнесу, всіх його сторін, сегментів і підрозділів. Він повинен сприяти розробленні нових управлінських рішень,

економічно їх обґрунтовувати та слугувати базою оперативного, тактичного та стратегічного планування [37].

У роботі Т. А. Черніченко і Л. В. Вітковської запропоновано проведення комплексного аналізу грошових потоків, який складається з п'яти етапів (рис.2.1).

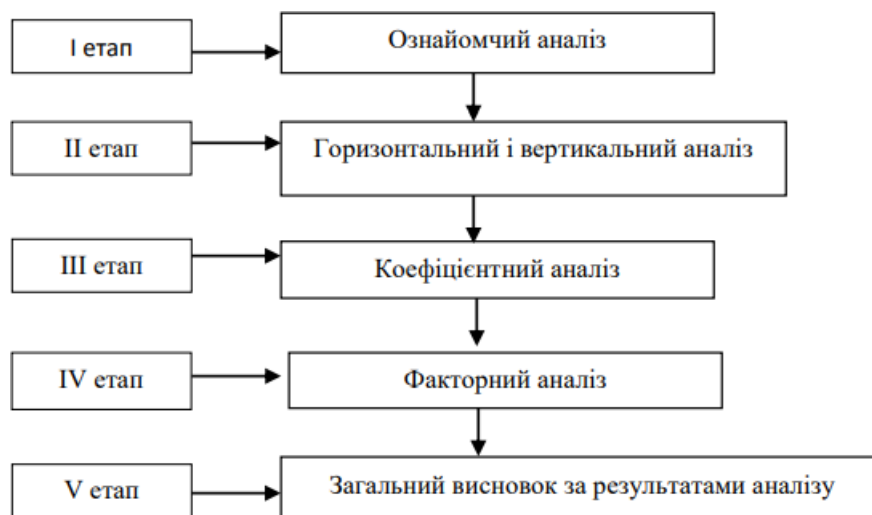

Рис.2.1. Комплексний аналіз грошових потоків підприємства [47]

У роботі І. О. Бланка наведено системи аналізу грошових потоків, що включають: горизонтальний фінансовий аналіз; вертикальний фінансовий аналіз; порівняльний фінансовий аналіз; аналіз фінансових коефіцієнтів; інтегральний фінансовий аналіз [22].

Але дана система аналізу грошових потоків може бути доповнена та включати:

1. Статистичні методи, які містять:

– відсотки, що можуть бути використані для характеристики питомої ваги грошових потоків структурних підрозділів у їх загальній сумі, рівня динаміки грошових потоків;

– графічний спосіб, який відіграє важливу роль при проведенні візуальної, оперативної, комплексної оцінки грошових потоків;

– коефіцієнти кореляції, для оцінювання, синхронності, рівномірності, збалансованості, ризиків грошових потоків.

2. Балансовий метод використовується для визначення грошових коштів на кінець року.

3. Метод аналізу й оброблення сценаріїв дозволяє проводити багатоваріантний ситуаційний аналіз системи управління грошовими потоками підприємства для прогнозування ймовірних варіантів розвитку ситуації.

4. Методи багатофакторного аналізу використовуються для прогнозування грошових потоків, визначення ефективності управління ними.

5. Факторний аналіз, що використовується для визначення впливу певних факторів на результативний показник [37].

2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Успішне функціонування підприємства в ринкових умовах можливе лише за умови досягнення певних фінансових результатів, показниками яких є прибуток (збиток) і рентабельність. Вони характеризують відповідно абсолютно і відносну ефективність діяльності підприємства.

Прибуток – це частина доходу, яка залишається після відрахування витрат, пов'язаних з отримання доходу.

Відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку розрізняють такі види прибутку:

- валовий прибуток (збиток);
- прибуток (збиток) від операційної діяльності;
- прибуток (збиток) до оподаткування;
- чистий прибуток (збиток).

Рентабельність, як відносний показник ефективності діяльності підприємства, вимірює дохідність підприємства у вигляді рентабельності виробництва.

Основним завданням аналізу фінансових результатів є:

- систематичний контроль за формуванням фінансових результатів;
- оцінка рівня та динаміки показників прибутку;

- виявлення резервів зростання прибутку і рентабельності, розроблення заходів щодо їх виконання.

Джерелом інформації для проведення аналізу фінансових результатів можуть бути: дані рахунків бухгалтерського обліку, форми фінансової звітності - №1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан), форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»; ф. №5 «Примітки до річної фінансової звітності» бізнес план, фінансовий план, матеріали ревізій, аудиторських перевірок тощо.

Аналіз доходів і витрат підприємства

Фінансові результати діяльності підприємства формуються в результаті одержання ними доходів і здійснення ними витрат. Саме доходи і витрати підприємства є головним фактором формування фінансових результатів (прибутку, збитку) підприємства за всіма видами його господарської діяльності.

Доходи підприємства формуються відповідно до видів його діяльності за такими групами:

1. Операційна діяльність

- дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) є загальний дохід від продажу товарів, надходження за виконанні роботи та надані послуги;

- інші операційні доходи виникають в результаті певних господарських операцій: оренда активів, повернення попередньо списаних активів, доходів від реалізації оборотних активів, надходження пені, штрафів, неустойок тощо;

2. Інвестиційна та фінансова діяльність

- доходи від участі в капіталі – доходи, які отримано від інвестування в асоційовані, дочірні підприємства та спільну діяльність, облік яких ведеться за методом участі в капіталі;

- інші фінансові доходи – це доходи від отримання дивідендів, відсотків та інших доходів підприємства, які отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, облік яких ведеться за методом участі в капіталі);

- інші доходи – це доходи від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів і майнових комплексів, доходи від не операційних курсових різниць, від

безоплатно отриманих активів та інші доходи звичайної діяльності, що не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

Аналіз доходів підприємства від усіх видів його діяльності спрямований на оцінку їх складу, структури та динаміки. Для вирішення цих завдань складається аналітична табл.2.4

Таблиця 2.4 - Динамика та структура доходів підприємства

№	Показники	Код рядка ф. №2	Попередній рік.		Звітний рік		Відхилення	
			Сума тис.грн.	Структура%	Сума тис.грн.	Структура%	Сума тис.грн.	Пунктів
	А	1	2	3	4	5	6	7
Операційна діяльність								
1.	Чистий дохід від реалізації продукції	2000	143 652	99,38	171 390	92,71	27738	-6,67
2.	Інші операційні доходи	2120	674	0,47	13 148	7,11	12474	6,64
	Всього доходи операційної діяльності (1+2)		144 326	99,85	184 538	99,82	40212	-0,03
Інвестиційна та фінансова діяльність								
3.	Дохід від участі в капіталі	2200	-		-			
4.	Інші фінансові доходи	2220	221	0,15	341	0,18	120	0,03
5.	Інші доходи	2240	-		-			
	Всього доходів (3+4+5)		221	0,15	341	0,18	120	0,03
	Разом по підприємству		144 547	100,0	184 879	100,0	40332	x

Дані табл.2.4 свідчать, що найбільшу частку в доходах підприємства складає операційна діяльність. В складі операційної діяльності виділяється дохід від реалізації продукції. Інвестиційна та фінансова діяльність підприємства представлені іншими фінансовими доходами, частка яких незначна і не має впливу на доходи підприємства.

Основні завдання аналізу витрат - це вивчення рівня та структури витрат в звітному періоді і їх порівняння з попереднім періодом, оцінка зміни в структурі витрат та виявлення її причин.

Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» до складу витрат відповідно до видів діяльності підприємства належить [15]:

1. Операційна діяльність

- собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), якою є виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) або собівартість реалізованих товарів;

- втрати операційної діяльності, що не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) - адміністративні витрати, витрати на збут;

- інші операційні витрати безпосередньо не пов'язані з виробництвом і реалізацією продукцією, - витрати від операційної курсової різниці, собівартість реалізованої іноземної валюти, собівартість реалізованих виробничих запасів тощо.

2. Інвестиційна та фінансова діяльність

- втрати від участі в капіталі – збитки від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, які обліковуються методом участі в капіталі;

- фінансові витрати – це витрати на відсотки та інші витрати підприємства, які пов'язані із залученням позикового капіталу;

- інші витрати не пов'язані безпосередньо з виробництвом і реалізацією продукції, а саме: собівартість реалізованих фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів, витрат від не операційних курсових різниць, інші витрати.

Для аналізу витрат діяльності складається аналітична табл.2.5

Таблиця 2.5 - Динаміка і структура витрат підприємства

№	Показники	Код рядка ф.№2	Попередній рік.		Звітний рік		Відхилення	
			Сума тис.грн.	Структура%	Сума тис.грн.	Структура%	Сума тис.грн.	Пунктів
	А	1	2	3	4	5	6	7
Операційна діяльність								
1.	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	85 984	88,29	106 807	89,98	20823	1,69
2.	Адміністративні витрати	2130	4 675	4,80	4 849	4,09	174	-0,71

Продовження таблиці 2.5

3.	Витрати на збут	2150	3 824	3,93	3 660	3,08	-164	-0,85
4.	Інші операційні витрати	2180	2 612	2,68	2 200	1,85	-412	-0,83
	Всього витрат операційної діяльності (1+2+3+4)		97 095	99,70	117 516	99,00	20421	-0,07
Інвестиційна та фінансова діяльність								
5.	Фінансові витрати	2250	218	0,22	1 023	0,86	805	0,64
6.	Втрати від участі в капіталі	2255	-		-			
7.	Інші витрати	2270	76	0,08	159	0,14	83	0,06
	Всього витрат (5+6+7)		294	0,30	1182	1,00	888	0,70
	Разом по підприємству		97 389	100,0	118 698	100,0	21309	x

З розрахунків табл. 2.5 видно, що основна частина витрат, це операційна діяльність, а саме собівартість реалізованої продукції. Значні витрати підприємства має як абсолютно, так і відносно по таких витратах основної оперативної діяльності, як адміністративні витрати і витрати на збут. Структура витрат у звітному році у порівнянні з попереднім суттєво не змінилась.

Аналіз формування прибутку підприємства

Згідно з П(С)БО узагальненим фінансовим показником, який характеризує діяльність підприємства, є сума прибутку до оподаткування. Одержання загальної суми прибутку пов'язане з різними напрямками діяльності підприємства: операційна – основна та інша, інвестиційна, фінансова та інша діяльність. Відповідно до цих напрямів діяльності прибуток (збиток) розраховується як різниця між відповідними доходами і витратами. На основі розрахунків, виконаних в табл. 2.4 і 2.5 в табл. 2.6 наведена послідовність формування фінансових результатів (прибутку) до оподаткування.

Таблиця 2.6 - Формування прибутку підприємства

Показники	Код рядка форми №2	Попередній рік		Звітний рік	
		тис.грн	%	тис.грн	%
1. Прибуток від основної операційної діяльності - від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	49169	104,3	56074	84,73
2. Прибуток від іншої операційної діяльності	2120-2180	-1938	-4,11	10948	16,54
3. Прибуток від операційної діяльності (p1 + p2)	2190	47 231	100,2	67 022	101,27

Продовження таблиці 2.6

4. Прибуток від інвестиційної діяльності	2200-2255	-	-	-	-
5. Прибуток від фінансової діяльності	2220-2250	3	0,006	-682	-1,03
6. Прибуток від іншої діяльності	2240-2270	-76	-0,16	-159	-0,24
7. Фінансовий результат до оподаткування	2290	47 158	100	66 181	100
8. Витрати з податку на прибуток	2300	-	x	-	x
9. Чистий прибуток	2350	47 158	x	66 181	x

Як свідчать дані табл. 2.6, прибуток на підприємстві формується як результат операційної діяльності, а саме від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Інша операційна діяльність на підприємстві в попередньому році була збиткова, а у звітному році зросла до 10948 тис. грн..

Аналіз прибутку від операційної діяльності

Величина прибутку від операційної діяльності - це основна складова фінансових результатів. На багатьох підприємствах операційний прибуток є єдиним джерелом формування чистого прибутку. З великої кількості факторів, які впливають на операційний прибуток, доцільно аналізувати передусім ті, які містяться у фінансовій звітності підприємства. Вони є основою факторного аналізу операційного прибутку, результати якого оформлюють у відповідній табл. 2.7

Таблиця 2.7 - Динаміка фінансових результатів від операційної діяльності

Показники	Код рядка форми №2	Попередній рік, тис. грн	Звітний рік, тис. грн	Відхилення	
				абсолютн, тис. грн (3-2)	відносне (4:2) x100
А	1	2	3	4	5
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	p2000	143 652	171 390	27738	19,3
2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	p2050	85 984	106 807	20823	24,2
3. Валовий прибуток (збиток)	p2090	57 668	64 583	6915	12,0
4. Інші операційні доходи	p2120	674	13 148	12474	1850,7
5. Адміністративні витрати	p2130	4 675	4 849	174	3,7
6. Витрати на збут	p2150	3 824	3 660	-164	-4,3
7. Інші операційні витрати	p2180	2 612	2 200	-412	-15,8
8. Прибуток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	p2090- -p2130- -p2150-	49169	56074	6905	14,0

Продовження таблиці 2.7

9.Прибуток від іншої операційної діяльності	p2120 -p2180	-1938	10948	12886	-664,9
10.Прибуток від операційної діяльності (p8+p9)		47231	67022	19791	41,9

Розрахунки табл. 2.7 свідчать про значне зростання прибутку підприємства у звітному році у порівнянні з попереднім. Основними факторами цього зростання було: - збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 119,3%, що при певному зростанні собівартості – 124,2%, забезпечило збільшення валового прибутку на 6915тис.грн.:

- зростання адміністративних витрат на 3,7%, які виявились меншими за темп приросту валового прибутку 12,0% і зменшення витрат на збут на -4,3% забезпечило приріст прибутку від реалізації продукції 14,0%;

- збитки від іншої оперативної діяльності склали -664,9%, проте не вплинули істотно на динаміку прибутку від операційної діяльності, де приріст склав 41,9%.

Аналіз рентабельності продукції

Якщо сума прибутку показує абсолютний ефект від діяльності, то рентабельність характеризує міру цієї ефективності, тобто відносний ступінь прибутковості. Рентабельність можна визначити як відношення певного прибутку до показника, рентабельність якого розраховується.

Існує велика кількість показників рентабельності залежно від того, що є базовим показником для розрахунку, який вид фінансового результату (прибутку) з ним зіставляють. У загальній формі рентабельність розраховується як відношення прибутку до витрат чи застосованих ресурсів (капіталу).

Розрахунок рентабельності реалізованої продукції підприємства наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8 - Показники рентабельності реалізованої продукції

Показники	Код рядка Ф.№2	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абсолютне, (3-2)	відносне, (4:2)x100
А	1	2	3	4	5
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн	p.2000	143652	171390	27738	19,3
2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн	p.2050	85984	106807	20823	24,2
3. Валовий прибуток, тис.грн	p.2090	57668	64583	6915	12,0
4. Рентабельність реалізованої продукції, %					
а) $\frac{\text{валовий прибуток}}{\text{собівартість}}$	$\frac{p.2090}{p.2050}$	0,67	0,60	-0,07	-9,84
б) $\frac{\text{валовий прибуток}}{\text{виручка від реалізації}}$	$\frac{p.2090}{p.2000}$	0,40	0,38	-0,02	-6,13

На зміну рентабельності впливають так звані фактори першого рівня, якими в даному випадку є фактори зміни чистого доходу від реалізації та собівартості реалізованої продукції.

2.4. Аналіз фінансового стану підприємства

Однією з умов успішного управління фінансами підприємства є аналіз фінансового стану.

Фінансовий стан підприємства – це сукупність показників, що відображають наявність, розміщення та ефективність використання фінансових ресурсів підприємства, його наявні і потенційні можливості. Фінансовий стан визначається здатністю підприємства формувати і залучати кошти, покривати збитки та повертати борги.

Аналіз фінансового стану є важливим елементом аудиту, складовою частиною загального економічного аналізу діяльності підприємства.

Залежно від інформаційного забезпечення та суб'єктів фінансового аналізу останній може бути внутрішній (внутрішньогосподарський) та зовнішній.

Зовнішній фінансовий аналіз проводиться аналітиками – сторонніми щодо підприємства особами, які не працюють на підприємстві, не мають доступу до внутрішньої інформаційної бази, але прямо чи опосередковано зацікавлені в його діяльності.

Внутрішній фінансовий аналіз здійснюється фінансовими аналітиками підприємства. Інформаційна база для його проведення значно ширша і містить будь-яку інформацію, що існує на підприємстві.

До переліку основних завдань фінансового аналізу можна віднести:

- виявлення забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами і перевірка їх цільового використання;
- визначення платоспроможності підприємства і ліквідності балансу;
- визначення фінансової стійкості;
- оцінка ділової активності підприємства;
- оцінка ефективності використання капіталу;
- оцінка оборотності капіталу;
- діагностика ризику банкрутства підприємства;
- виявлення і усунення недоліків у фінансовій діяльності, пошук резервів ефективного використання фінансових ресурсів, розробка заходів щодо їх впровадження у виробничий процес.

Загальна оцінка балансу підприємства

Основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану є бухгалтерський баланс підприємства, тому аналіз фінансового стану нерідко називають аналізом балансу.

Існуюча форма балансу згідно П(С)БО №2 приведена в повну відповідність до міжнародних стандартів. Цей баланс можна характеризувати як побудований за принципом нетто-балансу (основні засоби, нематеріальні активи враховуються за залишковою вартістю тощо).

Валюта балансу – це орієнтована сума коштів, вона є обліковою величиною і не відображає реальної суми, яку можна отримати в разі ліквідації підприємства.

Для загальної оцінки фінансового стану необхідно встановити співвідношення динаміки балансу з динамікою обсягів реалізації продукції, величиною прибутку підприємства.

Прискорений темп зростання обсягу реалізації та прибутку проти зростання валюти балансу, як правило, свідчить про поліпшення використання засобів підприємства і навпаки.

Аналітичні показники фінансового стану розраховані за даними фінансової звітності підприємства, яка подана в додатку.

В табл. 2.9 наведено темпи зростання валюти балансу і результатів фінансової діяльності.

Таблиця 2.9 - Темпи зростання показників

Показники	Форма, код рядка	Попередній рік, тис.грн	Звітний рік, тис.грн	Темп зростання, (гр3:гр2)x100,%
А	1	2	3	4
1.Валюта балансу	Ф№1, р.1300	221 330	287 606	129,9
2.Чистий дохід від реалізації	Ф№2, р.2000	143652	171390	119,3
3.Прибуток від реалізації	Ф№2, р.2090-р.2130-р.2150	49169	56074	114,0
4.Загальний прибуток – прибуток до оподаткування	Ф№2 р.2290	47 158	66 181	140,3
5.Чистий прибуток	Ф№2, р.2350	47 158	66 181	140,3

Дані табл. 2.9 свідчать, що темп зростання показників, які характеризують фінансові результати діяльності підприємства значно перевищують темпи зростання валюти балансу. Таке співвідношення в темпах свідчить про високу ефективність додатково залученого в виробничу діяльність капіталу.

Горизонтальний аналіз – це порівняння величин окремих статей, розділів та валюти балансу за кілька періодів, на основі чого визначають напрями і тенденції змін цих показників (абсолютний приріст, темп приросту, темп зростання). Цей аналіз також називають трендовим (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 - Горизонтальний та вертикальний аналіз балансу

Стаття балансу	Код рядка	Горизонтальний аналіз				Вертикальний аналіз		
		На початок звітного періоду, тис.грн	На кінець звітного періоду, тис.грн	Абсолютне відхилення (гр3-гр2)	Відносне відхилення (гр4:гр2) x100, %	Структура		Відхил. (гр7-гр6)
						На початок звітного періоду, %	На кінець звіт. період. , %	
А	1	2	3	4	5	6	7	8
АКТИВ								
I.Необоротні активи	1095	73 128	68 688	-4440	-6,1	33,0	23,9	-9,1
в тому числі: основні засоби	1010	67 487	62 665	-4822	-7,1	30,5	21,8	-8,7
II.Оборотні активи	1195	148 202	218 918	70716	47,7	67,0	76,1	9,1
в тому числі: дебіторська заборгованість	1112 ÷ 1115	-	-	-	-	-	-	-
III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	1200	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	1300	221 330	287 606	66276	29,9	100,0	100,0	x
ПАСИВ								
I.Власний капітал	1495	202 468	267 773	65305	32,3	91,5	93,1	1,6
II. Довгострок. зобов'язання і забезпечення	1595	12 487	8 203	-4284	-34,3	5,6	2,9	-2,7
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	1695	6 375	11 630	5255	82,4	2,9	4,0	1,1
в т.ч поточна кредиторська заборгованість	1610 ÷ 1650	-	-	-	-	-	-	-
IV. Зобов'язан. пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	1700	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	1900	221 330	287 606	66276	29,9	100	100	x

Як видно з даних таблиці 2.10 валюта балансу зросла на 66276тис.грн., або на 129,9%. В активі балансу необоротні активи зменшились, а оборотні активи зросли. Із загального приросту активів на 66276тис.грн., за рахунок зростання оборотних активів на 70716тис.грн., та незважаючи на те, що необоротні активи зменшились на 4440тис.грн. Приріст капіталу підприємства відбувся за рахунок зростання власного капіталу на 65305 тис.грн., або на 32,3%, та зростання поточних зобов'язань на 5255тис.грн., або на 82,4%.

Вертикальний аналіз дозволяє оцінити якість балансу з точки зору його структури і тенденцій її зміни. Порівнюючи структурні зміни в активі і пасиві балансу, можна оцінити зміни в складі майна і джерелах його формування (табл.8). В цілому як вертикальні так і горизонтальні аналізи свідчать про поліпшення якості балансу.

Відомо, що фінансовий стан підприємства значною мірою обумовлюється його виробничим потенціалом, до якого відносять:

- основні засоби – Ф№1, р.1010
- виробничі запаси – Ф№1, р.1101
- незавершене виробництво – Ф№1, р.1102
- витрати майбутніх періодів – Ф№1, р.1170

Фінансовий стан підприємства залежить також від наявності власних оборотних коштів (власного оборотного капіталу), під яким розуміється та частина власного капіталу підприємства, яка є джерелом формування оборотних активів.

Наявність власних оборотних коштів можна визначити двома методами. Перший так, як показано в табл. 2.11

Таблиця 2.11 - Розрахунок власних оборотних коштів підприємства

Показники	Код рядка, Ф№1	Звітний період		Відхилення	
		на початок, тис.грн	на кінець, тис.грн	абсолютне, тис.грн (гр3-гр2)	відносне,% (гр4:гр2) x100
А	1	2	3	4	5
1.Власний капітал	1495	202 468	267 773	65305	32,3
3.Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595	12 487	8 203	-4284	-34,3
4.Необоротні активи	1095	73 128	68 688	-4440	-6,1
5.Власні оборотні кошти (р1+р2-р3)		141827	207288	65461	46,2

Як видно власні оборотні кошти впродовж звітного періоду збільшилися на 65461 тис.грн., або на 46,2% як результат зростання власного капіталу - на 65305 тис.грн.

Другий метод. В англійській літературі цей показник зустрічається під назвою робочий капітал, чистий робочий капітал, і трактується як вартість оборотних активів, яка залишається в розпорядженні підприємства після розрахунків за його поточними зобов'язаннями.

$$\text{ВОК} = \text{ОА} - \text{ПЗ},$$

де ВОК – власні оборотні кошти;

ОА – оборотні активи (підсумок розділу II активу балансу «Оборотні активи», Ф№1, 1195);

ПЗ – поточні зобов'язання (підсумок розділу III пасиву балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення», Ф№1, 1695).

Наявність власних оборотних коштів цим способом наведено в табл. 2.12

Таблиця 2.12 - Розрахунок робочого капіталу підприємства

Показники	Код рядка, Ф№1	Звітний період		Відхилення	
		на початок, тис. грн.	на кінець, тис. грн.	абсолютне, тис. грн. (гр3-гр2)	відносне, % (гр4:гр2) x100
А	1	2	3	4	5
1.Оборотні активи	1195	148 202	218 918	70716	47,7
2.Поточні зобов'язання і забезпечення	1695	6 375	11 630	5255	82,4
Робочий капітал (1-2)		141827	207288	65461	46,2

Розрахунок власних оборотних коштів виконаний двома методами дає один і той же результат. На кінець звітного періоду власні оборотні кошти зросли на 65461 тис.грн., або на 46,2% у порівнянні з початком періоду, це свідчить про поліпшення фінансового стану підприємства.

Висновки до розділу 2

ТОВ «ДРУЖБА СВК» займається сільським господарством, в першу чергу вирощуванням зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Аналізуючи основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК» за 2021-2022 роки бачимо збільшення фінансового результату у звітному періоді та чистого доходу від реалізації продукції на 19023 тис. грн і на 27738 тис.грн. відповідно.

Важливість і роль грошових потоків в діяльності підприємства зумовлює потребу їх індивідуального вивчення та поглибленого аналізу з метою підвищення ефективності процесу управління ними та підприємства в цілому.

У процесі аналізу грошових потоків використовують показники фінансового обліку (синтетичного й аналітичного), а також показники управлінського обліку. Фактичні показники порівнюють з нормативноплановими.

Також велике значення має використання даних бухгалтерської фінансової звітності, яка складається із балансу (Звіт про фінансовий стан), звіту про фінансові

результати (Звіт про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів (за прямим і непрямим методами), приміток до річної фінансової звітності.

Успішне функціонування підприємства в ринкових умовах можливе лише за умови досягнення певних фінансових результатів, які формуються в результаті одержання ними доходів і здійснення ними витрат.

Загальні доходи підприємства в звітному періоді складають 184 879 тис.грн., що на 40332 тис.грн. більше ніж в попередньому. А витрати збільшились на 21309 тис.грн. і складають 118 698 тис.грн.

Аналіз фінансового стану також є важливим елементом аудиту, складовою частиною загального економічного аналізу діяльності підприємства.

Горизонтальний та вертикальний аналіз балансу показав, що актив та пасив за звітній період зросли на 66276 тис.грн і складають 287 606 тис.грн.

Наявність власних оборотних коштів можна визначити двома методами, які дають один і той же результат. На кінець звітного періоду власні оборотні кошти зросли на 65461 тис.грн., або на 46,2% у порівнянні з початком періоду, це свідчить про поліпшення фінансового стану підприємства.

3. Організація бухгалтерського обліку операцій з грошовими коштами у ТОВ «ДРУЖБА СВК»

3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

У ТОВ «Дружба СВК» метою організації бухгалтерського обліку є дотримання єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності.

Облікова політика ТОВ «Дружба СВК» складена та відповідає вимогам Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. При відображенні в бухгалтерському обліку господарських операцій і подій на ТОВ «Дружба СВК» застосовують норми відповідних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України. За відсутності необхідних норм у вітчизняних П(С)БО застосовуються аналогічні норми системи міжнародних стандартів фінансової звітності МСБО – МСФЗ на підставі того, що національні стандарти не можуть суперечити міжнародним.

Господарська діяльність ТОВ «Дружба СВК» базується на раціональному використанні матеріальних і грошових ресурсів та робочого часу. Основним завданням є випуск продукції чи торгівля товарами високої якості з найменшими витратами. Господарський облік – це спостереження, сприймання, вимірювання та реєстрація господарських фактів або реальних господарських процесів (купівля, виготовлення продукту, виконання роботи, надання послуги тощо) господарювання.

Бухгалтерський облік в ТОВ «Дружба СВК» можна представити такими видами обліку: оперативний, фінансовий, статистичний, податковий.

Оперативний облік – це спосіб спостереження і контролю за окремими операціями та процесами з метою управління ними. На ТОВ «Дружба СВК»

оперативний облік здійснюється безпосередньо на складах та в цехах підприємства робітниками, робота яких перевіряється 1 раз у 2 тижні менеджерами.

Статистичний, фінансовий та податковий облік здійснюється безпосередньо у відділі бухгалтерії й узагальнюється у формах статистичної, фінансової та податкової звітності, яка передбачена законодавством для суб'єкта підприємницької діяльності малого бізнесу.

Статистичний облік — це планомірне збирання й вивчення інформації про масові кількісні та якісні явища й закономірності загального розвитку за конкретних умов, місця й часу. Облік робочого часу – для нарахування заробітної плати, складання форм статистики. Звітності – перелік, що надаються у формах фінансової звітності.

Бухгалтерський облік — це спосіб суцільного документального спостереження й контролю за господарською та фінансовою діяльністю підприємств і організацій й відповідного відображення отриманої інформації.

Суть бухгалтерського обліку в ТОВ «Дружба СВК» визначаються такими його властивості:

- систематичне і послідовне відображення всіх господарських операцій у міру їх здійснення;
- документальне обґрунтування господарських операцій;
- застосування різних способів обробки облікової інформації
- рахунків, подвійних записів, балансу та ін.

Облік, аналіз і перевірка інформації ТОВ «Дружба СВК» спрямовуються на:

- дотримання Положення про господарську діяльність;
- контроль за зберіганням власності підприємства;
- контроль за виконанням завдань виробництва щодо кількості, якості й асортименту;

- контроль за оплатою праці;
- виявлення резервів подальшого збільшення виробництва;
- виявлення невикористаних резервів;
- контроль за рівнем рентабельності виробництва продукції;
- забезпечення наявності первинної документації;
- облік, аналіз і контроль за заощадженням і використанням коштів;
- побудова обліку на підприємстві.

В обліку застосовують різні вимірники для відображення господарських засобів і процесів, що здійснюються на підприємстві, а також їх кількісних та якісних характеристик.

Облікові вимірники застосовують для оцінювання ефективності господарських операцій за кількісними та вартісними критеріями в бізнес-плані та державній фінансовій і статистичній звітності. Облікові вимірники поділяють на натуральні, трудові та грошові.

Для обліку в ТОВ «Дружба СВК» застосовується план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій і організацій №291 зі змінами та доповненнями. З метою забезпечення необхідної деталізації обліково-економічної інформації з дозволу головного бухгалтера вводиться додаткова система субрахунків. Облік витрат на підприємстві ведеться на рахунках класу 9 «Витрати діяльності», для обліку господарських операцій ТОВ «Дружба СВК».

В ТОВ «Дружба СВК» використовується централізована форма організації бухгалтерського обліку (рис. 3.1). Центральна бухгалтерія являє собою структурний підрозділ установи, який здійснює повний цикл облікового процесу в межах діяльності господарювання. В такому разі поділ облікових функцій відбувається в межах бухгалтерської служби.

Рис. 3.1 Схема зображення централізованої форми організації бухгалтерського обліку у ТОВ «Дружба СВК»

Штат бухгалтерії в ТОВ «Дружба СВК» складається з головного бухгалтера, заступника головного бухгалтера, а також 2 бухгалтерів, кожен з яких відповідає за свою частку роботи згідно посадової інструкції та касира.

На підприємстві використовується автоматизована форма обліку, схема якої наведена на рис. 3.2. Облікові реєстри складаються на підприємстві щомісяця, підписуються виконавцями та головним бухгалтером або особою, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства. Ведення облікових реєстрів та контирування документів первинного обліку здійснюються із застосуванням, щонайменше, коду класу рахунків й коду синтетичного рахунку.

Аналітичні дані в облікових реєстрах узгоджуються з даними синтетичного обліку на останнє число місяця.

Господарські операції в ТОВ «Дружба СВК» відображаються в облікових реєстрах під час надходження первинних документів або підсумками за місяць, в залежності від характеру і змісту операцій. Інформація до облікових реєстрів переноситься після перевірки первинних документів за формою та змістом.

Мета складання первинних документів – зафіксувати факт господарської операції на підприємстві.

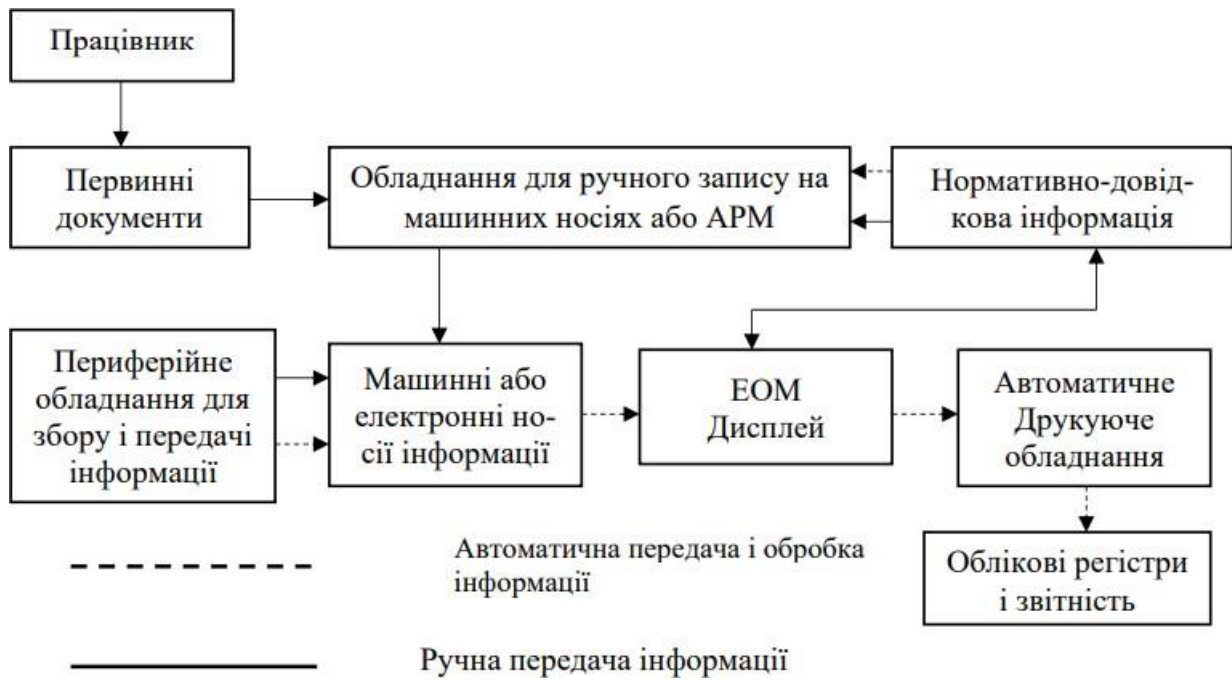

Рис. 3.2. Схема автоматизованої форми обліку у ТОВ «Дружба СВК»

Первинні документи у ТОВ «Дружба СВК» складаються в електронному вигляді або на папері.

Первинні документи ТОВ «Дружба СВК» складаються на бланках типових і спеціалізованих форм, затверджених відповідним органом державної влади.

Водночас не всі первинні документи мають типові форми, затверджені законодавчими нормами. У такому разі підприємства самостійно мають право розробити форму первинного документа. Головна вимога - форма повинна містити всі обов'язкові реквізити.

У ТОВ «Дружба СВК» виконується такий регламент заповнювання первинних документів:

Обов'язкові реквізити первинного документа:

- назва документа (форми);
- дата і місце складання;

- назва підприємства, від імені якого складено документ;
- зміст та обсяг господарської операції;
- одиниця виміру господарської операції;
- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;
- особистий підпис, аналог власноручного підпису або підпис, прирівняний до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги», або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Первинні документи складаються у момент проведення кожної господарської операції або, якщо це неможливо, безпосередньо після її завершення.

Форми фінансової звітності, що складаються на ТОВ «Дружба СВК» за підсумками роботи за рік зображені на рис. 3.3.

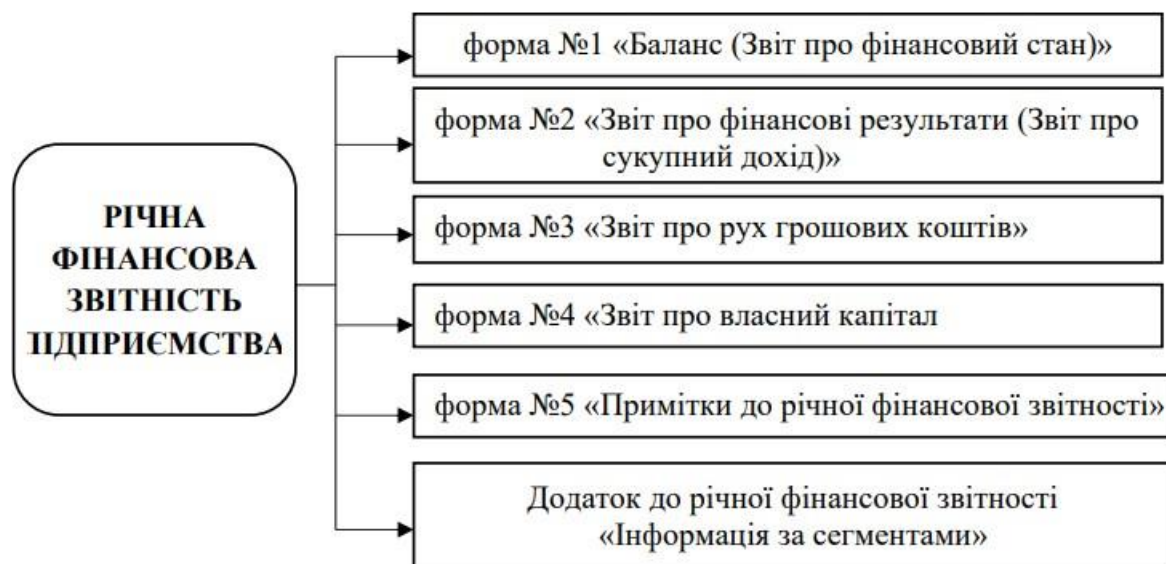

Рис. 3.3. Форми звітності, що складаються у ТОВ «Дружба СВК»

3.2. Документування руху грошових коштів та інформаційне забезпечення їх аналізу

ТОВ «Дружба СВК» як і кожне підприємство здійснює господарську діяльність і вступає в економічні відносини з постачальниками, покупцями, іншими дебіторами, кредиторами, фінансово-кредитними установами. Все це утворює складну систему грошових відносин і розрахунків.

Правильне розкриття і класифікація грошових коштів та їх еквівалентів необхідні для того, щоб оцінити ліквідність підприємства, тобто його здатність своєчасно погашати поточні зобов'язання своїми найбільш ліквідними (готовими до платежу) активами.

Оскільки грошові кошти є найбільш ліквідною частиною оборотних активів і використовуються для поточних платежів і забезпечення необхідної платоспроможності підприємства, необхідно надавати правильну, своєчасну та повну інформацію про зміни та залишки грошових коштів підприємства.

Успішна діяльність підприємства можлива лише за наявності необхідної кількості грошових коштів. З них починається і ними закінчується операційний цикл діяльності будь-якого підприємства. Інформація про наявність та рух грошових коштів є корисною:

- для користувачів фінансової звітності про оцінку спроможності підприємства генерувати грошові кошти та їхні еквіваленти, часу такого генерування і впевненості в ньому;
- для потреб підприємства щодо використання грошових коштів, вона дає можливість оцінити ліквідність та платоспроможність підприємства.

Для забезпечення керівництва підприємства належними обсягами інформації щодо стану розрахунків підприємства та поточної наявності грошових коштів слід скористатися такими звітами:

- форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів»;
- форма № 5 «Примітки до фінансової звітності».

Згідно НП(С)БО 1 баланс - це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. Метою

складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату [8].

Звіт про рух грошових коштів - звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів (грошей) протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [8].

Примітки до фінансової звітності в свою чергу це - сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності [8].

Звіт про рух грошових коштів подають юридичні особи усіх форм власності (крім банків та бюджетних установ). Відповідно до додатку 1 до НП(С)БО 1 Звіт про рух грошових коштів може бути складений за прямим чи непрямим методами, із застосуванням відповідної форми звіту: форма № 3 - за прямим методом або форма № 3-н - за непрямим методом [8].

Прямий метод простіше і відображає всі надходження і виплати в потрібному періоді, інформує про те, якими залишками коштів оперує підприємство на початок і кінець періоду, за який складено звіт. При цьому прямий метод не дає можливості враховувати заборгованості підприємства (дебіторську/ кредиторську).

Непрямий метод обліку орієнтований на управління усіма видами капіталу, не тільки грошовими коштами. Він пов'язаний з балансом і розраховується через визначення грошових і негрошових статей балансу, враховує зміну доходів і витрат майбутніх періодів, амортизацію, отримання і погашення кредитних коштів [43].

У Звіті про рух грошових коштів за обох методів розгорнуто наводяться суми надходжень та видатків грошових коштів підприємства, що виникають в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності протягом звітного періоду. Якщо рух грошових коштів у результаті однієї операції включає суми, які належать до різних видів діяльності, то ці суми у звіті наводяться окремо у складі статей щодо відповідних видів діяльності.

Використання різних форм і методів побудови звіту про рух грошових коштів дозволяє проводити аналіз їх обсягів і структури в декількох аспектах. В результаті користувач інформації отримує детальне уявлення про операційні, інвестиційні і фінансові операції підприємства за звітний період. Це, у свою чергу, дозволяє йому зробити висновок про сильні і слабкі сторони даного підприємства, його поточні і потенційні проблеми, недоліки в управлінні та господарській діяльності.

Вихідні дані для звіту про рух грошових коштів містяться в банківських виписках по рахунках підприємства і в касових документах. Можна скористатися обліковою системою підприємства, сформувавши в ній звіти з даними грошових коштів на рахунках підприємства і в касі за один і той же період.

Дані повинні бути розкриті за такими параметрами:

- дата операції;
- сума операції;
- оплата або надходження грошових коштів;
- зміст операції (за що проведена оплата або надходження грошових коштів);
- від кого або кому сплачено кошти.

Для управлінського фінансового обліку форма звіту про рух грошових коштів може мати різні форми і глибину деталізації: від найпростіших до розгорнутих. Важливо розуміти, що цей звіт складається за період і відображає залишки грошових коштів на початок і кінець періоду, а також надходження та витрачання грошових коштів за цей же період.

У бухгалтерському обліку існують загальноприйняті форми звіту про рух грошових коштів. Вони заповнюються за квартал або рік на підставі даних бухгалтерського обліку і як правило після закінчення звітного періоду.

Вихідні дані в звіті відображаються за принципом своєчасності і точності: кожна операція відображається в ту дату, коли вона відбулася. Важливо

заповнювати всі поля та реєстри звіту по кожній операції для можливості подальшого групування даних і аналізу.

Для контролю правильності даних варто проводити вибіркового аудиту первинних документів: перевіряти суми за контрактами, переглядати банківські виписки, перевіряти залишки грошових коштів на розрахункових рахунках за даними від банків, знімати залишок в касі, фізично перераховуючи його і звіряючи дані, відображені в звіті.

У звіті про рух грошових коштів відображаються реальні надходження та витрати підприємства за період.

Аналізуючи звіт, можна отримати важливу інформацію для прийняття управлінських рішень:

- оцінити поточний фінансовий стан підприємства: наскільки надходження грошових коштів регулярні і достатні для покриття витрат і своєчасного здійснення всіх виплат;
- оцінити повноту і своєчасність відображення операцій по касі і розрахункових рахунках в бухгалтерському і управлінському обліку;
- встановити взаємозв'язок між обсягами реалізації та обсягами грошових надходжень;
- оцінити доцільність витрат і виявити непотрібні витрати або витрати, які можна зменшити;
- планувати надходження грошових коштів і оплати, визначити необхідність залучення позикових коштів: кредитів, овердрафтів, інвестицій;
- розрахувати розмір касового розриву, спрогнозувати план щодо його скорочення і ліквідації [43].

Високоліквідні активи, в першу чергу, цікавлять саме користувачів фінансової звітності. Тому важливим аспектом розкриття інформації щодо грошових коштів та їх еквівалентів є звітність.

Крім інформації про залишки грошових коштів та їх еквівалентів на початок і кінець звітного періоду в Балансі та їх змін, які наводяться в Звіті про рух грошових коштів за видами діяльності передбачається наводити у Примітках до фінансової звітності таку інформацію про:

- склад грошових коштів;
- склад статей «Інші надходження», «Інші платежі» та інших статей, які об'єднують декілька видів грошових потоків;
- не грошові операції інвестиційної та фінансової діяльності;
- наявність значного сальдо грошових коштів, які є в наявності у підприємства і які недоступні для використання групою, до якої належить підприємство.

Отже, фінансова звітність є провідною категорією, що покликана забезпечити користувачів інформацією і, як наслідок, створити умови для ефективної та цілеспрямованої роботи підприємства. Грошові кошти та їх еквіваленти як найліквідніші активи потребують постійного контролю та повного відображення у фінансовій звітності підприємства. Про взаємозв'язок між прибутком (збитком) від звичайної діяльності й грошовими коштами та іншими їх перетвореннями надає інформацію Звіт про рух грошових коштів, Баланс та Примітки до річної фінансової звітності.

3.3. Облік касових операцій

Основними елементами бухгалтерського обліку як складової управління господарською діяльністю у ТОВ «Дружба СВК» є виявлення, збір та реєстрація фактів господарської діяльності. Спостереження та фіксація всіх внутрішніх процесів для цілей обліку здійснюється за допомогою документації.

Операції з обігу готівки в касі підприємства відображаються в обліку і оформлюють документально. Розрахунки готівкою підприємств між собою та з фізичними особами проводяться із застосуванням прибуткових та видаткових касових ордерів, касових і товарних чеків, розрахункових квитанцій, проїзних документів тощо, які підтверджують факт продажу (повернення) товарів, надання

послуг, отримання (повернення) коштів, а також рахунків-фактур, договорів, угод контрактів, актів закупівлі товарів тощо [29].

Розглянемо як відбувається документальне оформлення надходження грошей до каси підприємства на ТОВ «Дружба СВК».

Міністерством статистики України затверджені типові форми первинної облікової документації по обліку касових операцій:

- Ф.№ КО-1 Прибутковий касовий ордер;
- Ф.№ КО-2 Витратний касовий ордер;
- Ф.№ КО-3 Журнал реєстрації прибуткових і витратних касових касових документів;
- Ф. № КО-4 Касова книга.

Касові ордери – це документи, які засвідчують законність надходження грошей до каси підприємства.

Прийом готівки касою ТОВ «Дружба СВК» оформляється прибутковим касовим ордером, який виписує працівник бухгалтерії. Для реєстрації прибуткових касових документів застосовують автоматизований журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів.

Прибутковий касовий ордер виписується в одному примірнику та реєструється в журналі реєстрації прибуткових та видаткових касових документів працівником бухгалтерії, підписується головним бухгалтером та передається до каси підприємства. Квитанція до прибуткового касового ордера, завірена підписом головного бухгалтера, касира та печаткою підприємства, видається на руки особі, яка здала гроші. Прибутковий касовий ордер, за яким одержано готівку, залишається у касі.

Джерелом надходження готівки до каси ТОВ «Дружба СВК» може бути виручка від реалізації продукції, погашення дебіторської заборгованості, одержання поворотної фінансової допомоги, оприбуткування надлишків готівки, внески до статутного фонду, платежі за надане в лізинг (оренду) майно, отримання готівки від структурних підрозділів тощо.

При видачі фізичній особі готівки за видатковим касовим ордером касир перевіряє особу одержувача та вимагає надання документа, який засвідчує особистість, записує назву і номер документа, коли і ким він виданий. Якщо документ, що замінює видатковий касовий ордер, складено на декількох осіб, то одержувачі теж зобов'язані надати документи, що засвідчують їх особистість і розписатися у відповідній графі платіжних документів.

Готівка видається касиром лише особі, зазначеній у видатковому касовому ордері, на підставі паспорта або документа, що його замінює. У випадку якщо готівка видається за дорученням, оформленим у встановленому порядку згідно з чинним законодавством, у тому числі й особам, що не мають змоги в зв'язку з хворобою або з інших поважних причин поставити підпис власноручно, то в тексті ордера після прізвища, імені і по батькові одержувача готівки бухгалтерія зазначає прізвище, ім'я та по-батькові особи, якій доручено одержати готівку. У разі видачі грошей за відомістю перед розпискою в отриманні готівки касир робить надпис «За дорученням», яке залишається у касира і додається до видаткового касового ордера або відомості.

Вибуття готівкових коштів з каси ТОВ «Дружба СВК» може бути внаслідок видачі з каси підприємства виручки для здавання її до банківської установи, виплати заробітної плати та депонованих сум, видачі коштів у підзвіт на відрядження або на придбання матеріальних цінностей, повернення коштів покупцю за раніше придбану ним продукцію, виплати коштів постачальникам тощо.

Оплата праці, виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності, пенсій і премій виконується касиром за платіжними (розрахунково-платіжними) відомостями, за складанням видаткових касових ордерів після закінчення видачі.

На титульному листі платіжної (розрахунково-платіжної) відомості робиться підпис керівника та головного бухгалтера, що дозволяє видачу готівки і терміни видачі на загальну суму готівки. По закінченні видачі готівки в терміни, обумовлені порядком ведення касових операцій, касир зобов'язаний у платіжній відомості

напроти прізвища осіб, яким не виплачена зарплата, допомога, пенсія або премія, поставити штамп або зробити відмітку від руки «Депоновано» і скласти реєстр депонованих сум. У кінці відомості робиться помітка про фактично виплачену суму готівки і суму, яку необхідно депонувати, звірити всі суми загальним підсумком за платіжною відомістю та скріпити цю суму своїм підписом. Депоновані суми належить здати в установу банку і на здані кошти складається один загальний видатковий касовий ордер.

Усі прибуткові і видаткові ордери ТОВ «Дружба СВК» реєструються в автоматизованому Журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових документів. Всі факти щодо приймання та видачі готівки на підприємстві відображаються в касовій книзі. Касова книга – це обліковий реєстр, призначений касиром підприємства для обліку касових операцій.

ТОВ «Дружба СВК» веде касову книгу в електронному вигляді з використанням комп'ютерних засобів за умови належного зберігання касових документів. Програмне забезпечення, яке використовується для ведення касової книги, забезпечує візуальне відображення і роздрукування кожної з двох частин аркуша касової книги («Вкладний аркуш касової книги» та «Звіт касира»), які відображають той самий формат і зміст, що й паперова касова книга.

Записи в касовій книзі здійснюються на підставі відповідної інформації з касових документів та до початку наступного робочого дня (тобто із залишками на кінець попереднього дня), а також включають усі реквізити, зазначені в формі касової книги. Сторінки касової книги автоматично нумеруються в порядку зростання, починаючи з початку року.

В кінці місяця у разі роздрукування «Вкладного аркуша касової книги» автоматично друкується загальна кількість аркушів касової книги за цей місяць, а при друку в кінці року - загальна кількість за рік.

Після друку «Вкладного аркуша касової книги» та «Звіту касира» касир ТОВ «Дружба СВК» перевіряє правильність складання цих документів, підписує їх і передає «Звіт касира» разом з відповідними касовими документами до бухгалтерії під підпис у «Вкладному аркуші касової книги».

Отримавши касовий звіт від касира, бухгалтер звіряє номер звіту з попереднім, щоб перевірити правильність перенесення залишку на початок дня, відповідність кожного запису, правомірність касового ордеру (заповнення всіх обов'язкових реквізитів, відсутність виправлень; номер документа; кому видано або від кого одержану кошти; номер кореспондуючого рахунку; наявність документів, доданих до касового ордеру), арифметичний розрахунок залишку на кінець дня.

«Вкладний аркуш касової книги» протягом року зберігається касиром окремо за кожний місяць. Після закінчення календарного року або залежно від потреби «Вкладний аркуш касової книги» формується в підшивки в хронологічному порядку. Загальна кількість аркушів за рік засвідчується підписами керівника і головного бухгалтера ТОВ «Дружба СВК» - юридичної особи, а підшивки формуються в книгу, яка скріплюється відбитком печатки підприємства (юридичної особи). Після закінчення календарного року касова книга на електронних носіях має передаватися для зберігання відповідно до законодавства України [33].

Результатом обробки даних є оборотно-сальдова відомість. Ця відомість формується автоматично та відображає початкове сальдо, обороти та кінцеве сальдо по кожному з рахунків, які використовуються на ТОВ «Дружба СВК».

Головний бухгалтер з метою контролю не менше одного разу на місяць перевіряє готівку в касі, складає акт і доповідати керівникові підприємства.

У зв'язку з тим що значна частина грошових операцій здійснюється підприємством через поточний рахунок, потрібно систематично стежити за правильністю банківських операцій.

Керівник підприємства несе відповідальність за збереження грошей, правильне й доцільне їх використання.

Касова книга є реєстром аналітичного обліку. Касові документи на даному підприємстві брошуруються окремо від інших бухгалтерських документів, вони мають самостійну нумерацію і при здачі до бухгалтерського архіву фіксуються в архівній книзі.

Для забезпечення збереження грошових коштів бухгалтерія здійснює раптові перевірки не менше одного разу на квартал з перерахуванням всіх цінностей, що знаходяться у касі, й складає відповідний акт.

Виявлені перевіркою залишки грошових коштів оприбутковуються до каси на користь бюджету, а нестача стягується з касира.

Рахунок 30 «Каса» призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в касі підприємства. Рахунок 30 – активний, балансовий, призначений для обліку господарських засобів підприємства, має субрахунки 301 «Каса в національній валюті», 309 «Каса операційна».

По дебету рахунку 30 «Каса» відображається надходження грошових коштів до каси підприємства, по кредиту – виплата готівки із каси підприємства. Дебетове сальдо надає інформацію про суму грошових коштів у касі підприємства на певну дату.

Частина бухгалтерських проводок з касових операцій за травень 2022 року на ТОВ «Дружба СВК» наведена в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Бухгалтерські проводки з касових операцій підприємства ТОВ «Дружба СВК» за травень 2022 р.

Зміст операцій	Кореспондуючі рахунки		Сума
	Дебет	Кредит	
Надійшла і оприбуткована до каси готівка з рахунків у банку (на виплату заробітної плати, премій, пенсій)	301	311	120000
Виплачено зарплату працівникам підприємства	661	301	72056
Сплачено ПДВ при виплаті заробітної плати	641	301	12970,08
Сплачений ВЗ при виплаті заробітної плати	642	301	1080,84
Сплачено ЄСВ при виплаті заробітної плати	651	301	15852,32
Надійшла до каси виручка від реалізації продукції	301	361	8000
Погашення дебіторської заборгованості готівкою	301	377, 374	6500
Надійшла до каси готівка від покупців і замовників	301	361	1300
До каси повернуті залишки одержаної заробітної плати	301	66	18040,76
Оплачені готівкою різні загальногосподарські витрати	91	301	285
Оплачені готівкою придбані товари	631	301	796
Оплачені готівкою витрати по відвантаженню і реалізації продукції	93	301	958
Передано гроші з каси в банк	311	301	25000

3.4. Облік коштів на поточному рахунку

ТОВ «Дружба СВК», як і усі підприємства, зобов'язане зберігати вільні грошові кошти на рахунках у банку згідно з діючим законодавством України. Вільні грошові кошти – це, так звані, посередники у здійсненні безготівкових розрахунків між суб'єктами господарювання та фізичними особами.

Також в процесі діяльності підприємство отримує або сплачує грошові кошти за надані послуги, за реалізовану продукцію, товари, та виконані роботи. Зазвичай це дійснюється безготівковими операціями, для яких відкривають поточні рахунки в банку. Поточний рахунок — це рахунок підприємства, відкритий в уповноваженій установі банку для зберігання грошових коштів і проведення розрахунків у безготівковій формі.

Основними рахунками, які банки відкривають своїм клієнтам – є поточні та депозитні рахунки. Депозитний (вкладний) рахунок – це рахунок, який банк відкриває для зберігання грошей, які клієнт, на певний час, передає банку в управління під визначений процент, передбачений умовами договору. Такі рахунки можуть відкриватися в іноземній та національній валюті.

На сьогоднішній день можливо відкрити кілька банківських рахунків. Проте, є виняток, а саме рахунок для формування статутного капіталу та поточного рахунку, який відкривається для договору про спільну діяльність без створення юридичної особи.

Також є банківські рахунки, які мають особливі вимоги до їх відкриття та використання, а саме: рахунки для формування зареєстрованого статутного капіталу підприємства; рахунки нерезидентів-інвесторів; поточні рахунки для угоди про спільну діяльність тощо.

Для відкриття поточних та інших рахунків підприємства подають установам банків такі документи:

- 1) заяву встановленого зразка про відкриття рахунка. Її підписують керівник і головний бухгалтер підприємства. Якщо в штаті відсутня посада головного бухгалтера, то заяву підписує тільки керівник;

- 2) копію свідоцтва про державну реєстрацію підприємства, засвідчену нотаріально або органом, який видав таке свідоцтво;
- 3) копію рішення про створення, реорганізацію підприємства;
- 4) копію належним чином зареєстрованого статуту (положення), засвідчену нотаріально або органом, який реєструє;
- 5) копію документа, що підтверджує взяття підприємства на податковий облік;
- б) картку зі зразками підписів осіб, яким відповідно до чинного законодавства чи установчих документів підприємства надано право розпоряджатися рахунком і право підпису розрахункових документів, засвідчену нотаріально або вищою організацією в установленому порядку. У картку включається також зразок відбитка печатки підприємства;
- 7) копію документа про реєстрацію підприємства в органах Пенсійного фонду України.

Якщо в цій установі банку відкрито поточний рахунок клієнта, то бюджетний рахунок відкривається на підставі заяви на відкриття останнього. У разі ненадходження коштів з бюджету протягом року такий рахунок закривається.

Поточний валютний рахунок призначений для розрахунків клієнтів банку в безготівковій та готівковій іноземній валюті при здійсненні поточних операцій та погашення заборгованості за кредитами в іноземній валюті. На поточні рахунки зараховують наступні кошти:

- кошти, куплені за дорученням власника рахунку уповноваженому банку (відповідно до чинного законодавства України);
- сума поданого кредиту (відповідно до кредитної угоди);
- кошти, перераховані з власного депозитного рахунку в уповноваженому банку (відповідно до депозитної угоди);
- сума процентів, нарахованих за залишком коштів на власному поточному та депозитному рахунках;
- кошти, перераховані з власного поточного рахунку в інший уповноваженому банку.

Міністерством статистики України затверджені типові форми первинної облікової документації по обліку банківських операцій:

- Код 0401001 Платіжна вимога;
- Код 0401002 Платіжне доручення;
- Код 0401004 Заява про відмову від акцепту;
- Код 0401006 Розрахунковий чек;
- Код 0402001 Оголошення на внесок готівкою.

ТОВ «Дружба СВК» використовує кошти для розрахунку за своїми потребами, податками тощо. Розрахунки проводяться за допомогою платіжних доручень. Платіжне доручення – це розрахунковий документ, у якому платник доручає банку перерахувати певну суму коштів зі свого рахунку на рахунок одержувача.

ТОВ «Дружба СВК» дізнається інформацію про рух коштів на банківському рахунку з виписки банку. Виписка банку дозволяє перевірити поточний баланс рахунку та переглянути всі операції, здійснені за певний період. Це дозволяє підприємству управляти своїми фінансами та забезпечувати точність і правильність здійснених транзакцій.

Загальна схема бухгалтерського обліку грошових коштів у ТОВ «Дружба СВК» на зображена на рис. 3.4.

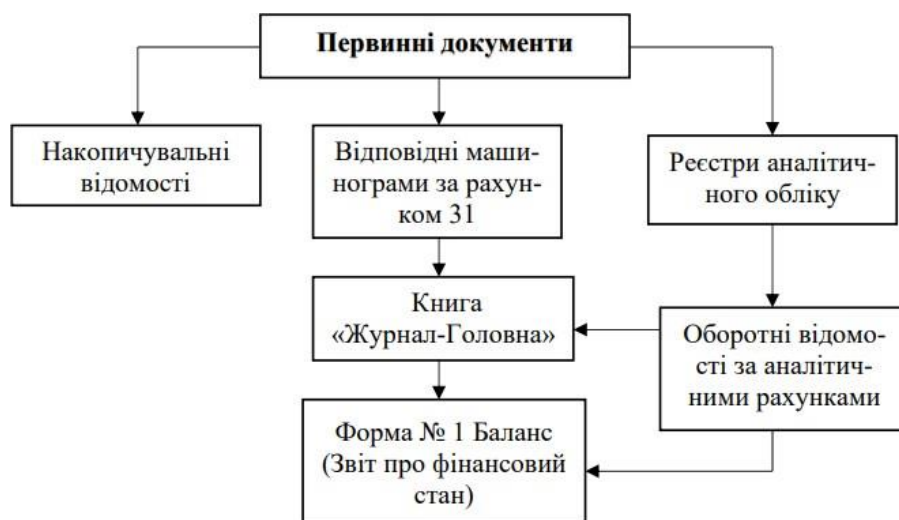

Рис. 3.4. Загальна схема бухгалтерського обліку грошових коштів у ТОВ «Дружба СВК»

Основними рахунками бухгалтерського обліку операцій ТОВ «Дружба СВК» на рахунках в банку є рахунок 31 «Рахунки в банках» та рахунок 33 «Інші кошти».

Рахунок 31 «Рахунки в банках» - використовується для обліку операцій з поточними рахунками в банку. Він призначений для обліку наявності та руху грошових коштів, що знаходяться на рахунках в банку, які можуть бути використані для поточних операцій. За дебетом рахунку 31 «Рахунки в банках» відображається надходження грошових коштів, за кредитом - їх використання.

ТОВ «Дружба СВК» користується такими субрахунками 31 рахунку:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті» - призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в національній валюті;

- 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» - призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в національній валюті на інших рахунках підприємства;

- 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» - призначений для обліку руху коштів на ПДВ-рахунку, відкритому в Держказначействі.

Рахунок 33 «Інші кошти» в свою чергу призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових документів, які знаходяться в касі підприємства, та про кошти в дорозі. За дебетом рахунку 33 відображається надходження грошових документів у касу підприємства та коштів в дорозі, за кредитом — вибуття грошових документів та списання коштів у дорозі після їх зарахування на відповідні рахунки.

На ТОВ «Дружба СВК» користуються такими субрахунками 33 рахунку:

- 331 «Грошові документи в національній валюті» - призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових документів у національній валюті, які знаходяться в касі підприємства;

- 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті» - призначений для узагальнення інформації про кошти в національній валюті в дорозі, тобто грошові суми, внесені в каси банків, ощадні каси або поштові відділення для подальшого їх зарахування на розрахункові або інші рахунки підприємства;

- 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» - за цим рахунком відображаються операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України та правил використання електронних грошей, узгоджених з Національним банком України.

Частина бухгалтерських проводок операцій на поточному рахунку за травень 2022 року на ТОВ «Дружба СВК» наведена в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Бухгалтерські проводки операцій на поточному рахунку на ТОВ «Дружба СВК» за травень 2022р.

Зміст операцій	Кореспондуючі рахунки		Сума
	Дебет	Кредит	
Надходження від покупців виручки від реалізації продукції, робіт та послуг	311	36	15890
Зарахована готівка, яка надійшла з каси	311	301	25000
Надійшов аванс від покупців	311	681	2300
Погашення дебіторської заборгованості	311	377	1785
Одержано позику банку	311	50	145000
Здійснено розрахунки з постачальниками і підрядниками	631	311	8625
Перераховані платежі в бюджет	641	311	768
Проведено передоплату постачальникам	371	311	2000

Висновки до розділу 3

Облікова політика ТОВ «Дружба СВК» складена та відповідає вимогам Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. При відображенні в бухгалтерському обліку господарських операцій і подій у ТОВ «Дружба СВК» застосовують норми відповідних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України.

Фінансова звітність є провідною категорією, що покликана забезпечити користувачів інформацією і, як наслідок, створити умови для ефективної та цілеспрямованої роботи підприємства. Грошові кошти та їх еквіваленти як найліквідніші активи потребують постійного контролю та повного відображення у

фінансовій звітності підприємства. Про взаємозв'язок між прибутком (збитком) від звичайної діяльності й грошовими коштами та іншими їх перетвореннями надає інформацію Звіт про рух грошових коштів, Баланс та Примітки до річної фінансової звітності.

Грошові кошти обліковуються на рахунках в банкі та в касі підприємства.

Міністерством статистики України затверджені типові форми первинної облікової документації по обліку касових операцій:

- Ф.№ КО-1 Прибутковий касовий ордер;
- Ф.№ КО-2 Витратний касовий ордер;
- Ф.№ КО-3 Журнал реєстрації прибуткових і витратних касових касових документів;
- Ф. № КО-4 Касова книга.

Для операцій з готівковими грошовими коштами в касі підприємства Планом рахунків передбачений синтетичний рахунок 30 "Каса". Надходження грошових коштів в касу підприємства відображається за дебетом рахунку 30 "Каса". Видача готівки з каси підприємства відображається за кредитом рахунку 30 "Каса".

Типові форми по обліку банківських операцій:

- Код 0401001 Платіжна вимога;
- Код 0401002 Платіжне доручення;
- Код 0401004 Заява про відмову від акцепту;
- Код 0401006 Розрахунковий чек;
- Код 0402001 Оголошення на внесок готівкою.

Для обліку наявності і руху грошових коштів, що знаходяться на рахунках в банках, призначений рахунок 31 "Рахунки в банках". По дебету рахунку 31 "Рахунки в банках" відображається надходження грошових коштів, по кредиту – їх використання.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В процесі написання кваліфікаційної роботи було з'ясовано, що облік грошових коштів має велике значення, адже вони являються як важливим ресурсом, так і водночас результатом діяльності будь-якого підприємства, а від ефективності управління ними залежить поточний та прогнозований стан підприємства.

Незважаючи на те, що єдиного поняття грошових коштів немає, в підсумках можна сказати, що в сучасних умовах грошові кошти є одним з найважливіших явищ суспільства. Вони виконують такі функції як: міри вартості, засобу обігу, засобу нагромадження і засобу платежу, а також, будучи абсолютно ліквідним активом, здатним швидко перетворюватися в будь-які види товарно-матеріальних цінностей та своєчасно виконувати власні боргові зобов'язання, які необхідні в господарських процесах підприємства. Через це грошові кошти напевно відіграють найважливішу роль в наш час, оскільки всі операції між підприємствами здійснюються через банківські установи, шляхом відкриття поточного рахунку.

Облік, аналіз та контроль грошових коштів регламентується цілою низкою нормативних актів, серед яких головними є: закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», закон України «Про банки і банківську діяльність»; закон України «Про платіжні послуги»; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів» та Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг, Інструкція про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків та іншими нормативно-правовими документами.

Оскільки грошові кошти мають відносно вільний характер обігу, потрібна якісна система бухгалтерського обліку та контролю за ними. Головна мета внутрішньогосподарського контролю грошових коштів – установити достовірність даних щодо їх наявності та руху, повноти і своєчасності відображення інформації у

зведених документах та облікових реєстрах, а також правильності ведення обліку грошових коштів і розрахунків відповідно до прийнятої облікової політики.

Аналізуючи основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК» за 2021-2022 роки бачимо позитивні тенденції щодо обсягу продукції. В звітному році обсяг продукції в натуральному виразі зріс і складає 14670,4 тони, що на 2682,7 т більше ніж в попередньому році. Також відповідно збільшився і обсяг у діючих оптових цінах і склав 78290,3 тис.грн.

Чистий дохід від реалізації продукції в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 27738 тис.грн. або на 19,3% і складає 171 390 тис.грн. Повна собівартість реалізованої продукції в звітному році збільшилась та складає 115316 тис. грн, це відбулось за рахунок збільшення собівартості реалізованої продукції на 20823 тис. грн. або на 24,2% і збільшення адміністративних витрат – на 174 тис.грн. або на 3,7%.

Розглянувши фінансовий результат, приходимо до висновку, що підприємство працює досить успішно. Фінансовий результат діяльності підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 19023 тис. грн, або в 40,3 рази. Причиною цього стало збільшення прибутку від реалізації продукції на 6905 тис. грн або в 14,0 рази і від іншої операційної діяльності на 12886 тис. грн., негативний вплив здійснило збільшення збитку від іншої діяльності на 83 тис. грн та зменшення прибутку від фінансової діяльності на 685 тис.грн.

Успішне функціонування підприємства в ринкових умовах можливе лише за умови досягнення певних фінансових результатів, які формуються в результаті одержання ними доходів і здійснення ними витрат.

Загальні доходи ТОВ «ДРУЖБА СВК» в звітному періоді складають 184 879 тис.грн., що на 40332 тис.грн. більше ніж в попередньому. А витрати збільшились на 21309 тис.грн. і складають 118 698 тис.грн.

Аналіз фінансового стану також є важливим елементом аудиту, складовою частиною загального економічного аналізу діяльності підприємства.

Горизонтальний та вертикальний аналіз балансу показав, що актив та пасив за звітній період зросли на 66276 тис.грн і складають 287 606 тис.грн.

Наявність власних оборотних коштів можна визначити двома методами, які дають один і той же результат. На кінець звітнього періоду власні оборотні кошти зросли на 65461 тис.грн., або на 46,2% у порівнянні з початком періоду, це свідчить про поліпшення фінансового стану підприємства.

Облікова політика ТОВ «Дружба СВК» складена та відповідає вимогам Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. При відображенні в бухгалтерському обліку господарських операцій і подій на ТОВ «Дружба СВК» застосовують норми відповідних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України.

В ТОВ «Дружба СВК» використовується централізована форма організації бухгалтерського обліку. Центральна бухгалтерія являє собою структурний підрозділ установи, який здійснює повний цикл облікового процесу в межах діяльності господарювання. В такому разі поділ облікових функцій відбувається в межах бухгалтерської служби.

Грошові кошти обліковуються на рахунках в банку та в касі підприємства.

Для покращення організації грошових коштів на ТОВ «Дружба СВК» можна запропонувати такі дії:

1. Більшість розрахунків переводити на безготівкові розрахунки, так як їх легше і швидше здійснювати та простіше контролювати.

2. Своєчасно оновлювати автоматизовану форму обліку на підприємстві, що дозволить збирати, зберігати та обробляти дані більш швидко та точно, а також забезпечить автоматичний контроль на введення даних, що допоможе зменшити кількість помилок та недочісностей.

3. Проводити регулярний внутрішній контроль за грошовими коштами та розробити чіткий графік та етапи цього контролю. Це дозволить підприємству своєчасно виявляти проблеми та недоліки, та прийняти відповідні кроки для їх усунення.

4. Періодично проводити аналіз грошових коштів, їх надходження та витрат для виявлення потенційних можливостей для покращення фінансового стану підприємства.

5. Скласти план надходження та використання коштів на наступний період, у якому розрахувати плановий дохід від основної діяльності та витрати грошових коштів за видами витрат. Також на початку кожного місяця формувати звіт про використання грошових коштів за попередній місяць та звіряти його з плановими показниками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України 1996 року, №30, ст.141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
4. Закон України «Про платіжні послуги» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
5. Указ Президента України від 25 серпня 1996 р. «Про грошову реформу в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/762/96#Text>
6. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text
8. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013р., № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
9. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» від 27.06.2013р., № 628 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text>
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2002 р., № 147 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0269-02#Text>
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0398-99#Text>

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. №137 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text>

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р., № 91 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00#Text>

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001р. № 559. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text>

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р., № 318 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р., № 193 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>

17. Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг. Постанова Правління Національного банку України від 29.07.2022 № 163 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text>

18. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємства організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

19. Інструкція про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків. Постанова Правління Національного банку України від 29.07.2022 № 162 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22#Text>

20. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv#Text>

21. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні. Постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>
22. Бланк І.А. Управління грошовими потоками. К.: Ніка-Центр, Ельга, 2002. 736с.
23. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутинця. 8-ме вид., доп. іперероб. Житомир: ПП «Рута», 2009. 912 с.
24. Голубнича Г., Мельник Т. Фінансова звітність та первинна документація українських підприємств при застосуванні МСФЗ // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Сер. Економіка. 2013. № 150.
25. Завора Т.М. Теоретичні основи аналізу та оптимізації грошових потоків підприємства / Т.М. Завора, О.С. Берест // Економіка і регіон. – 2014. – №4 (47).
26. Зінченко О.В., Дідик Я.В. Стаття на тему: Організаційно-методичний аспект обліку грошових коштів та їх роль за сучасних умов господарювання. Київський національний університет технологій та дизайну. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/37_2019_ukr/107.pdf
27. Зінченко О.В., Приємницька В.О. Стаття на тему: Економічна сутність та класифікація грошових коштів. Київський національний університет технологій та дизайну. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2019/38_2019_ukr/63.pdf
28. Івченко Л.В. Стаття на тему: Сутність грошових коштів: підходи до визначення. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. URL: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/167.pdf>
29. Кім, Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення [Текст] / С.Г. Кім, В.В. Сопко: Навчальний посібник. – Київ. Центр навчальної літератури, 2006.– 480 с. – ISBN 258-290-915-6.
30. Конспект лекцій з курсу «Аналіз господарської діяльності» для студентів ступеню «Бакалавр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування», денної та заочної форми навчання / Укл. О.П. Антонюк – Одеса: ОНАХТ, 2018. – 89 с.

31. Лігоненко Л.О., Ситник Г.В. Управління грошовими потоками: навч. посібник. К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2005. 255 с.
32. Лідія Безкоровайна. Стаття: «Новий бюджетний облік»: Облік грошових коштів. URL: <https://ibuhgalter.net/articles/1047>
33. Муравський, В. Документування в умовах повної автоматизації обліку [Текст] / В. Муравський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – С. 48-52.
34. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, 2011, вип. 20, ч. II. Стаття С.М.Остафійчука, асп.: Класифікація грошових коштів та їх еквівалентів для потреб бухгалтерського обліку та економічного аналізу URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/e0340cdd-66b6-4c09-961f-cab4be68bc2c/content>
35. Нездойминога О.Є., Красота О.Г. Стаття на тему: Особливості внутрішнього аудиту грошових коштів підприємства. Полтавська державна аграрна академія. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/30_2019_ukr/82.pdf
36. Ніколенко Ю.В. Основи економічної теорії. Підручник / Ю. В. Ніколенко. – 3-тє вид. – К.: ЦУЛ, 2013. – 540с. URL: https://library.kre.dp.ua/Books/2-4%20kurs/Економічна_теорія/Ніколенко_Ю.В._Основи_економічної_теорії.pdf
37. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Стаття: Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. Галина Кошельок; Раїса Грінченко. Одеський національний економічний університет, Одеса, Україна. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/63/827.pdf>
38. Пушкар М.С. Фінансовий облік : підруч. / М.С. Пушкар. — Тернопіль: Карт-бланш, 2002. — 628 с.
39. Радіонова Н.Й. Концептуальний підхід до організації та методики проведення аудиту грошових коштів підприємства. Ефективна економіка. 2017. №5.
40. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. / Г. В. Савицька. — К.: Знання, 2004. — 654 с.
41. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік / І.Б. Садовська URL: <https://westudents.com.ua/knigi/39-buhgalterskiy-oblk-sadovska-b.html>

42. Сопко В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник / В. Сопко, В. Завгородній. — К.: КНЕУ, 2004. — 411 с.

43. Стаття АТ "Ощадбанк" від 15.01.2019: Рух грошових коштів (Cash Flow). Корисний інструмент для управління бізнесом URL: <https://www.oschadbank.ua/blog/ruh-groshovyh-koshtiv-cash-flow-korysnyy-instrument-dlya-upravlinnya-biznesom>

44. Сьомченко В.В. Особливості організації обліку грошових коштів бюджетних установ / В.В. Сьомченко, О.С. Афонін // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – №3 (15). – С. 95-101

45. Фінансовий менеджмент: підручник/ за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; [М. І. Крупка, О. М. Ковалюк, В. М. Коваленко та ін.]. – Львів:ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 440 с. URL: <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Finansovyuy-menedzhment-1.pdf>

46. Хом'яка Р. Л. Бухгалтерський облік в Україні: [навч. посібник] / за ред. Р. Л. Хом'яка, В. І. Лемішовського. – Львів, 2008 – 1088 с.

47. Черниченко Т. А., Витковская Л. В. Метод оптимізації грошових потоків організації. Економічний журнал. 2012. № 25. С. 97–100.

48. Ясишена В. В. Теоретичні аспекти аналізу грошових потоків підприємств. Економічний простір. 2008. № 16. С. 123–131.